

Terrorismin vaikutukset matkustamiseen Euroopassa

Venla Kupila

Tekijä Venla Kupila	
Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Terrorismin vaikutukset matkailuun Euroopassa	Sivu- ja liitesivumäärä 33+8
<p>Terrorismin historia on pitkä ja ensimmäisiä merkkejä terroriteoista on havaittavissa jo antiikinajalta. Maailman muuttuessa myös terrorismi on kansainvälistynyt sekä muuttanut muotoaan ja nykypäivänä iskuja tehdään ympäri maailman. Terrorijärjestöt pyrkivät väkivalloin tuomaan esille tärkeinä pitämiään arvoja ja asenteita, ja säännöllisin väliajoin terrori-iskuja kohdistetaan myös matkailijoihin. Terrorismi luo matkakohteeseen turvattomuutta ja levottomuuksia, jotka saattavat vaikuttaa negatiivisesti ihmisten matkustamiseen alueelle, sillä turvallisuudella on suuri merkitys kuluttajien matkustuspäätöksissä.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoite on selvittää miten ja kuinka paljon terrorismi vaikuttaa matkustamiseen Euroopassa. Tutkimus on rajattu Euroopan kohteisiin ja pääasiassa tutkimuksessa keskitytään suuriin kaupunkeihin. Tutkimus tehtiin kvantitatiivisena tutkimuksena ja aineistonkeruu suoritettiin verkossa jaettavan kyselylomakkeen muodossa. Kvantitatiivinen tutkimus valittiin, sillä tutkimuksella pyritään kuvaamaan ilmiötä ja siksi on parempi, että tulokset pohjautuvat suurelta joukolta saataviin tuloksiin. Kysely toteutettiin helmi-maaliskuussa 2016 ja siihen vastasi 203 henkilöä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksien perusteella voitiin todeta terrorismin vaikuttavan matkustamiseen jonkin verran. Terrorismi lisää ihmisten tiedonhalua ja matkailijat haluavat kartoittaa matkakohteensa riskit ja uhat tarkemmin kuin aiemmin. Lisäksi kohteita, jotka ovat kohdanneet terrorismia viime aikoina, tai joissa terrori-iskun uhka on olemassa, pyritään turvallisuussyistä melko usein välttämään.</p>	
Asiasanat terrorismi, kriisit, matkailu, Eurooppa	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Poliittiset kriisit ja terrorismi	3
2.1	Kriisien ja katastrofien yleispiirteet	3
2.2	Poliittiset kriisit	4
2.3	Terrorismin synty ja kehitys	4
2.4	Terrori-iskut matkakohteisiin	5
3	Terrorismin vaikutus matkailuun	7
3.1	Matkailualan haavoittuvaisuus	7
3.2	Kohdeimago ja terrorismi	8
3.3	Matkailijat ja pelko	9
3.4	Terrorismin vaikutus matkustuspäätökseen	10
3.4.1	9/11 ja vaikutukset matkailuun	10
3.4.2	Madrid junapommit 2004 ja vaikutukset matkailuun	11
3.4.3	Lontoon metroisku 2005 ja vaikutukset matkailuun	12
3.4.4	Pariisin iskut 2015 ja vaikutukset matkailuun	13
4	Tutkimuksen kulku	15
4.1	Tutkimusmenetelmät	15
4.2	Aineiston hankinta	16
5	Tutkimuksen tulokset	17
5.1	Vastaajien taustatiedot	17
5.2	Matkakohteen turvallisuus ja sen vaikutus matkustamiseen	18
5.3	Euroopassa liikkuminen ja arviot kaupunkien turvallisuudesta	19
5.4	Terrorismin kokeminen ja sen vaikutus matkustuskäyttäytymiseen	20
5.5	Median vaikutus matkustamiseen Euroopassa	22
5.6	Väittämiä matkustuskäyttäytymisestä	24
5.7	Matkustusmuodon vaikutus: omatoimimatka vai valmismatka	26
6	Pohdinta	29
6.1	Johtopäätökset	29
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	31
6.3	Arvio omasta opinnäytetyöprosessista ja oppimisesta	32
	Lähteet	34
	Liitteet	37
	Liite 1. Kyselylomake	37

1 Johdanto

Terrori-iskut ovat koetelleet kansakuntia läpi historian. Jo antiikinajalta on havaittavissa ensimmäisiä merkkejä terroriteoista ja vaikka maailma on muuttunut niistä ajoista paljon, terrorismin päämotiivit ovat säilyneet suurin piirtein samoina. Iskuja tehdään niin poliittista kuin uskonnollisistakin syistä ympäri maailman, ja niitä kohdistetaan säännöllisin väliajoin myös matkailijoihin. Terrori-iskut luovat matkakohteeseen turvattomuutta ja levottomuuksia, jotka saattavat vaikuttaa negatiivisesti ihmisten matkustamiseen alueelle. Uutistoimisto CCN:n toteuttamassa tutkimuksessa vuonna 2013 selvisi matkakohteen turvallisuuden vaikuttavan eniten matkailijoiden matkustuspäätökseen, edes hinnalla ei ole yhtä paljon merkitystä. (CNN Travel Staff 2013) Vuonna 2015 Eurooppaa koetteli mittava pakolaiskriisi ja alkuvuoden 2016 aikana kriisi on vain syventynyt ja aiheuttanut levottomuuksia ympäri Eurooppaa. Terrorismin uhka elää koko ajan ja tämä saattaa osaltaan vaikuttaa matkailijoiden mielikuvaan Euroopan turvallisuudesta ja näin ollen toimia ratkaisevana tekijänä myös matkustuspäätöksissä.

WTTC:n (World Travel and Tourism Council) mukaan matkailualalla kestää noin 13 kuukautta palautua terrori-iskun seurauksista ja verrattuna esimerkiksi luonnonkatastrofeista toipumiseen, aika on matkailubisneksen kannalta onneksi melko lyhyt. (Zillman 2015) Kuitenkin, vaikka terrorismin vaikutukset eivät matkailualalla välttämättä ole pitkäaikaisia, myös lyhytaikaiset muutokset voivat haavoittuvaisella alalla olla kriittisiä.

Tämän opinnäytetyön tavoite on selvittää vaikuttaako terrorismi matkailuun Euroopassa. Nykypäivänä maailman globalisoituessa pienetkin kriisit eri puolilla maailmaa voivat vaikuttaa merkittävästi matkailuun ja ihmisten käyttäytymiseen. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on tutkia matkakohteen levottomuuksien merkitystä ihmisten matkustuskäyttäytymiseen, ja erityisesti on keskitytty tutkimaan poliittisten välikohtausten ja terrorismin vaikutuksia ihmisten matkakohteen valinnassa. Terrorismi vaikuttaa oleellisesti matkakohteiden turvallisuuteen ja niin ollen myös kohteen imagoon. Tutkimuksen avulla pyritäänkin kartoittamaan aiheuttaako terrorismin pelko ihmisissä matkustuskäyttäytymisen muutoksia ja välttävätkö ihmiset matkustamista alueille, joilla terrori-iskuja on tapahtunut tai joissa terrorismin uhka on kohonnut. Tutkimus on rajattu Euroopan kohteisiin ja pääasiassa tutkimuksessa keskitytään Euroopan suurimpiin kaupunkeihin. Tutkimus suoritetaan kvantitatiivisena tutkimuksena, verkossa jaettavan kyselylomakkeen muodossa. Materiaalia kerätään kyselyn avulla helmi-maaliskuussa 2016, ja vastauksien perusteella saadut tulokset esitellään tässä opinnäytetyössä.

Aluksi perehdytään kriisin ja katastrofin määritelmiin, erityisesti on keskitytty poliittisiin kriiseihin. Tämän jälkeen avataan terrori-iskujen motiiveja ja tavoitteita, ja pohditaan mikä takia terrori-iskuja tehdään juuri turistien suosimille alueille. Raportissa käydään läpi myös muutama 2000-luvulla eniten julkisuutta kerännyt terrori-isku; 9/11-iskut, Madridin junapommi-iskut, Lontoon pommi-iskut sekä Pariisin vuoden 2015 terrori-iskut. Aluksi esitellään perustietoja näistä iskuista ja tämän jälkeen avataan jokaisen vaikutuksia matkailuun niin kansainvälisesti kuin paikallisestikin. Lisäksi perehdytään yleisesti globalisoitua matkailuun ja sen uhkiin, matkakohteen imagon muodostumiseen sen vaikutusta kuluttajien käyttäytymiseen. Myös pelon ilmenemistä miehissä ja naisissa pohditaan, ja lisäksi käydään läpi miten pelko vaikuttaa ihmisten ostopäätöksiin ja matkakohteen valintaan. Raportin lopussa esitellään tutkimuksen kulku, tutkimusmenetelmät sekä aineiston hankintatavat ja tulokset. Tutkimuksen onnistumiset ja haasteet eritellään raportin lopussa sekä pohditaan mahdollisia kehittämissuhteita Pohdinta-otsikon alla.

2 Poliittiset kriisit ja terrorismi

Terrorismin historia on pitkä ja ensimmäisiä merkkejä terrorismista on havaittavissa jo antiikinajalta. Sitten maailman muuttuessa myös terrorismi on kansainvälistynyt ja iskuja tehdään nykypäivänä ympäri maailman. Tässä luvussa käydään läpi yleisesti kriisien ja katastrofien yleispiirteitä sekä niiden vaiheita. Lisäksi perehdytään nimenomaan poliittisiin kriiseihin ja terrorismiin sekä esitellään terrorismin syntyä ja kehitystä. Lopuksi käydään läpi terrorismia tänä päivänä ja eritellään syitä minkä takia terroristit usein suosivat juuri matkailijoita iskujen kohteinaan.

2.1 Kriisien ja katastrofien yleispiirteet

Vaikka kriisejä on erilaisia, kaikilla niillä on yhteisiä piirteitä. Yleisesti ottaen kriisin voidaan kuvailla olevan tapahtuma, tilanne tai onnettomuus, joka usein negatiivisesti vaikuttaa kohteensa normaaliin toimintaan ja selviytymiseen. Kriisi syntyy usein äkillisesti ja aiheuttaa kohteessaan poikkeustilan, johon on reagoitava mahdollisimman nopeasti. Tämän vuoksi on tärkeää, että esimerkiksi yrityksissä ja matkakohteissa on olemassa tehokas kriisinhallintasuunnitelma, jotta kriisilanteessa tiedetään kuinka toimia. (Richie 2009, 4.) Vaikka kriisin ensisijaisesti ajatellaan olevan negatiivinen ilmiö, voi se vaikuttaa kohteen toimintaan myös positiivisesti, mikäli tilanne osataan hoitaa oikein.

Kriisin vaiheet voidaan jakaa neljään toisistaan eroavaan osaan, jotka ovat varoitusvaihe, akuutti kriisi, palautumisvaihe sekä muutosvaihe. Varoitusvaiheessa saapuva kriisi voidaan ennakoita ja sen tiedetään tulevan, mutta sitä ei voida enää estää. Akuutissa vaiheessa kriisin pahin vaihe on päällä kun taas palautumisvaiheessa kriisi on jo selätetty ja sen vahinkoja aletaan korjata. Viimeisessä muutosvaiheessa kriisi pystytään näkemään mahdollisuutena ja pohjana positiivisille muutoksille. (Fink 2002, 28.)

Katastrofit ovat harvinaisempia kuin kriisit ja niistä toipuminen vie kauemmin aikaa kuin kriisin haltuun saaminen. ISDR (International Strategy for Disaster Reduction) kuvailee katastrofin olevan vakava sekasorron tila yhteisössä tai yhteiskunnassa, joka aiheuttaa laaja-alaisia vahinkoja ihmisille, materiaalille, taloudelle tai ympäristölle, ja tekee mahdolliseksi katastrofin kohteen selviytymisen vain omia resurssejaan käyttäen. (ISDR 2004 teoksessa Richie 2009, 7.) Sekä kriisit että katastrofit voivat olla niin ihmisten kuin luonnon aiheuttamia.

2.2 Poliittiset kriisit

Poliittiset kriisit syntyvät kahden tai useamman osapuolen välisistä erimielisyyksistä poliittisissa asioissa. Poliittiset kriisit ja epävakaus voivat aiheuttaa väkivaltaisia välikohtauksia ja ovatkin yksi yleisimmistä syistä terrori-iskuille. Ääriluontoisen poliittisen tai uskonnollisen vakaumuksen omaavat järjestöt pyrkivät väkivalloin tuomaan esille tärkeinä pitämiään arvoja ja asenteita. Tuhoteoilla ilmaistaan vahvaa vihaa esimerkiksi yritystä, kohdetta tai ajatusmaailmaa kohtaan ja iskulla pyritään muuttamaan kohteen toimintatapoja toisenlaiseksi sekä keräämään huomiota järjestöä ja sen aatteita kohtaan. Esimerkkejä tällaisista tuhoteoista ovat kidnappaukset, mellakat, terrori-iskut sekä vakoilu. (Richie 2009, 36-39.)

2.3 Terrorismin synty ja kehitys

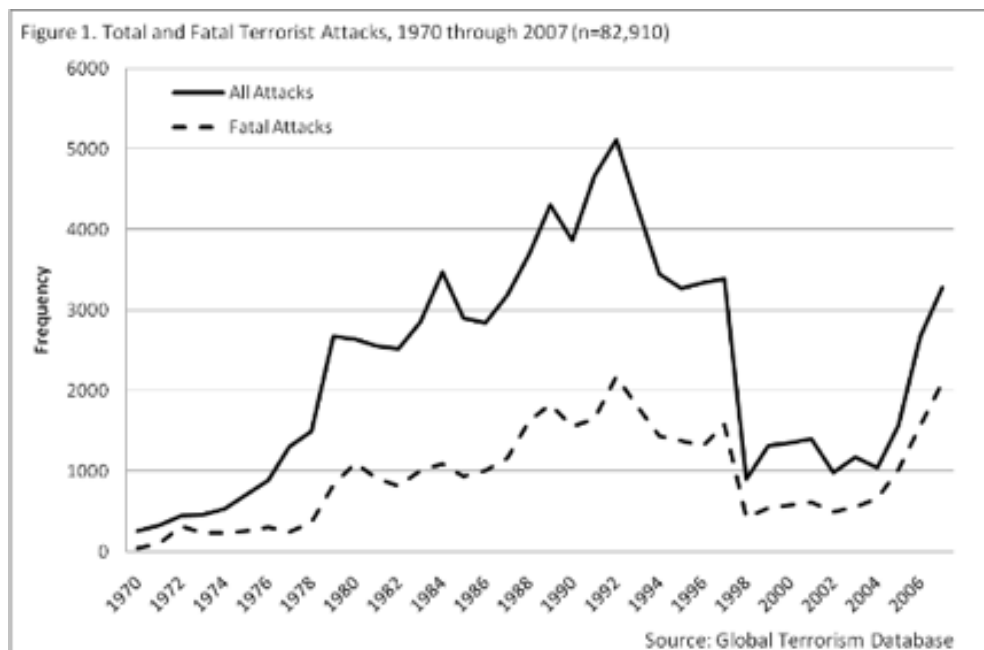
Jo muutama vuosisata ajanlaskun alun jälkeen, uskonnollinen ryhmä ("Zealots of Judea") edusti modernin terrorismin piirteitä kampanjoidessaan ja tehdessään iskuja roomalaisia vastaan. Heidän motiivinaan tuhoteoilleen oli usko siitä, etteivät he kokeneet voivansa edustaa juutalaisuuttaan eläessään roomalaisen yhteiskunnan keskuudessa. Vaikka ryhmä toimikin antiikinajalla, heidät voidaan laskea modernin terrorismin edelläkävijöiksi, ottaen huomioon yhtäläisyydet nykypäivän terroristiryhmien motiivien, kohteiden ja ryhmän tavoitteiden kanssa. Vaikka terrorismia vastaavaa toimintaa on ollut olemassa antiikin ajoista asti, vasta 1780-luvun loppupuolella käynnistynyt Ranskan Suuri Vallankumous toi ensimmäisen kerran tunnetuksi termit "terroristi" ja "terrorismi". (Terrorism Research 2016a)

Terrorismi alkoi kansainvälistymään ja modernin terrorismin voidaan sanoa alkaneen 1968, kun Palestiinan vapautuksen kansanrintama (PFLP) kaappasi Israelilaisen matkustajakoneen matkalla Tel Avivista Roomaan. Vaikka lentokonekaappauksia oli tehty aiemminkin, tämä oli ensimmäinen kaappaus, jossa lentoyhtiön kotimaa ja sen symbolinen arvo oli merkittävä syy iskun tekemiselle. Myös matkustajien tahallinen kaappaaminen panttivangeiksi oli ensimmäinen laatuaan. Iskut saivat laajalti huomiota kansainvälisessä mediassa, joka oli myös yksi iskun tavoitteista. (Terrorism Research 2016b)

Terrorismin kansainvälistymistä edisti omalta osaltaan ääriorganisaatioiden lisääntyvä yhteistyö. Yhteinen koulutus palestiinalaisten ryhmien ja eurooppalaisten radikalismien kannattajien välillä alkoi jo 1970-luvulla ja yhteistoiminta PFLP:n ja Japanin Punaisen Armeijakunnan kanssa 1974. Siitä lähtien kansainvälinen yhteistyö terroristijärjestöjen kanssa on kasvanut ja jatkuu tänäkin päivänä, vaikka eri ryhmien motivaatiot terroritekoihin

vaihtelevat paljon, ideologisista syistä taloudellisiin tarkoituksiin. (Terrorism Research 2016b)

Kuten alla olevasta kuviosta näkyy, 1900-luvun loppupuolella terrori-iskujen määrä maailmanlaajuisesti kasvoi selkeästi. 1980-luvulla tuhoisien terrori-iskujen määrä nousi yli tuhanteen ensimmäistä kertaa ja sen jälkeen iskujen määrä yli kaksinkertaistui vuoteen 1992 mennessä. Tämän jälkeen on nähtävissä selkeä lasku iskujen määrässä, ja neljä vuotta ennen 9/11-iskua terrori-iskujen määrä oli alimmillaan 20 vuoteen. Tämän jälkeen iskut taas tihentyivät yli 2100 tuhoisaan iskuun vuoteen 2007 mennessä.

Kuvio 1. Terrori-iskut 1970-luvulta 2000-luvulle. (LaFree 2016)

2.4 Terrori-iskut matkakohteisiin

Poliittiset epävakaudet ja välikohtaukset vaikuttavat matkakohteen turvattomuuteen pidempiaikaisesti kuin esimerkiksi luonnonkatastrofit, vaikka luonnonkatastrofeista toipuminen kestää kohteessa usein kauemmin. Vaikka poliittisiin kriiseihin verrattuna luonnonkatastrofit saavat yleensä paljon huomioita mediassa, huomio keskittyy kuitenkin verrattain hyvin intensiiviselle ja lyhyelle aikavälille. Mellakat, tapot ja poliittiset vastakkainasettelut taas tapaavat saada mediassa hyvinkin pitkäaikaista huomiota ja näin ollen mahdollisesti vaikuttavat enemmän ihmisten mielikuviin matkakohteesta. (Beirman 2002, teoksessa Richie 2009, 36-37.)

Nationalistiset tai erilaiset uskonnolliset ryhmät saattavat kokea matkailun vaikuttavan negatiivisesti kotimaansa yhteiskuntaan ja kulttuuriin, ja tästä syystä terrorismi kohdistetaan nimenomaan matkailijoihin. Matkailu nähdään näissä tapauksissa uhkana alueen perinteisille arvoille ja kehitykselle, ja iskemällä turistikohteisiin ryhmät pyrkivät herättämään huomiota ja pelottelemaan. Esimerkki tällaisesta nationalistisesta ryhmästä on Espanjassa toimiva Baskien järjestö ETA, joka ajaa Baskimaan itsenäisyyttä Espanjasta sotilaallisin keinoin. (Botterill & Jones 2010, 45-46.) ETA on toiminut 1960-luvulta lähtien ja etenkin 2000-luvun alkupuolella teki muun muassa pommi-iskuja ympäri Espanjaa. ETA:laiset ovat vapaustaistelijoita, mutta muun muassa EU, YK ja Yhdysvallat pitävät ETA:a terroristijärjestönä.

Usein terroristiryhmät näkevät matkailualan myös länsimaalaisen kapitalismin symbolina ja iskuja kohdistetaan matkailijoihin, koska terroristijärjestöt kokevat heidät epäsuorasti näiden vihollishallitusten kannattajiksi. (Richer & Waugh 1986, teoksessa Botterill & Jones 2010, 45-47.) Myös tyytymättömyys oman hallituksen toimiin voi aiheuttaa terrorismi-iskujen kohdistamisen turisteihin. Usein maissa, joiden talous nojautuu vahvasti matkailuun, terroristijärjestöt iskevät juuri matkailijoihin aiheuttaakseen matkailijamäärien laskun ja näin ollen aiheuttaakseen hallitukselleen vaikeuksia, kun ulkomaalaisten rahankäyttö maassa vähenee iskun seurauksena. (Hall & O'Sullivan 1996 teoksessa Botterill & Jones 2010, 46.) Matkailijat ovat myös joskus helpommin saavutettavissa kuin muut ryhmät, ja näin ollen heidät voidaan nähdä niin sanotusti ”helppoina kohteina”. Hyvänä esimerkkinä toimivat Egyptin pommi-iskut Siinailla 2004, jolloin terroristien pommituksen yhtenä kohteena oli Hilton-ketjun hotelli Tabassa. Tässä tapauksessa iskun suunnittelijat kokivat Israelilaiset hotellivierailijat helpommaksi kohteeksi kuin iskun toteuttamisen itse Israelissa.

Taloudellinen hyöty sekä julkisuuden tavoittelu ovat myös merkittäviä syitä iskujen kohdistamiseen juuri matkailijoihin. Iskut, joissa uhreina on kansainvälisiä matkailijoita, keräävät usein enemmän kansainvälistä julkisuutta sillä mediassa tällaiset iskut huomioidaan vahvasti ja pitkäaikaisesti. Terroristijärjestöt tavoittelevat usein huomiota omille aatteilleen ja saadessaan iskuillaan lehdistön huomion, pääsevät he levittämään sanomaansa laajemmalle. (Hall 1996, teoksessa Botterill & Jones 2010, 46.) Terroristiryhmät hakevat myös rahoitusta esimerkiksi turistien kidnappauksilla, jolloin he voivat vaatia ulkopuolisilta tahoilta tai hallituksilta suuria summia rahaa vapauttaakseen siepattunsa. (Botterill & Jones 2010, 46.)

3 Terrorismin vaikutus matkailuun

Erityisesti 2000-luvulla kasvavan globalisaation myötä terrori-iskut ovat keränneet paljon huomiota kansainvälisessä mediassa. Tämän luvun tarkoituksena on avata yleisellä tasolla terrorismin vaikutusta matkailuun ja miettiä millainen vaikutus sillä on ihmisten käyttäytymiseen. Aluksi eritellään matkailualan uhkia ja globalisaation mukanaan tuomia haasteita alalle. Sen jälkeen perehdytään matkakohteen imagoon ja siihen millainen vaikutus rikoksilla ja turvattomuudella on imagon muodostumiseen. Ihminen muodostaa mielikuvansa kohteista hyvin yksilöllisesti ja tähän prosessiin tutustutaan myös tässä luvussa. Lopussa avataan pelon vaikutusta ihmiseen ja perehdytään siihen miten terrorismin pelko saa ihmiset käyttäytymään matkakohdetta valittaessa. Suuria terrori-iskuja 2000-luvulla on tehty ympäri maailmaa, joista alla perehdytään tarkemmin Yhdysvaltojen 9/11-iskuihin, sillä niitä voidaan pitää tähänastisista iskuista merkittävämpänä niin uhrilukunsa, kuin seurausien puolesta. Sen lisäksi alla tutustutaan muutamaa 2000-luvun Euroopassa tähän mennessä merkittävimpiin ja eniten julkisuutta keränneisiin terrori-iskuihin; Madridin juna-pommi-iskuihin, Lontoon pommi-iskuihin sekä Pariisin vuoden 2015 terrori-iskuihin.

3.1 Matkailualan haavoittuvuus

Matkailu, nimenomaan turismin muodossa, on suhteellisen uusi käsite ihmiskunnan historiassa. Sellaisenaan, siitä alettiin ensimmäisen kerran puhua 1800-luvulla kun ihmiset alkoivat matkustamaan viihteen ja hvin vuoksi. (Richter & Waugh 1986, teoksessa UK Essays 2016) Nykypäivään mennessä matkailu on yleistynyt ja suurimmalla osalla ihmisistä on mahdollisuus vapaa-ajan matkailuun. Globalisaation myötä matkailu on jatkuvassa kehityksessä ja matkailualan yritykset ovat lisääntyneet vauhdilla. WTTC:n mukaan matkailu työllisti vuonna 2014 lähes 280 miljoonaa ihmistä ja maailman bruttokansantuotteesta matkailu edustaa lähes kymmentä prosenttia. (WTTC 2016) Lisäksi UN-WTO:n mukaan saapuvien matkailijoiden lukumäärän odotetaan kasvavan 3,3% vuodesta 2010 vuoteen 2030 mennessä, ja ylittävän tällöin 1,8 miljardin. (UNWTO 2015)

Vaikka matkailu kasvaa jatkuvasti, kehitystä varjostaa alan herkkyys ja haavoittuvuus ulkoisille tekijöille, kuten esimerkiksi terrorismille. Globalisaation hyötyjen lisäksi myös kansainväliset uhat ovat yhä useampien yritysten huolenaiheina ja pienetkin kriisit toisella puolen maapalloa voivat vaikuttaa ratkaisevasti yritysten toimintaan ympäri maailman. Poliittiset epävakaudet ja sodat saattavat myös merkittävästi vähentää matkailua kriisialueen ulkopuolellakin. Matkailualan voidaankin ajatella olevan hyvin herkkä ulkoisille uhkatekijöille, ja jotta matkailualan toimijat voivat menestyksekkäästi toimia ailahtelevalla kentällä, onkin elintärkeää että he tiedostavat toimintaympäristönsä ja sen mahdolliset uhat ja niiden vaikutukset. (LUC Matkailu 2016)

Kuten 2000-luvun terrori-iskujen perusteella voidaan huomata, rikoksen sattuessa myös naapurikaupungeissa tai–maissa voidaan kärsiä matkailijamäärien laskusta ihmisten reagoimassa epävarmuuteen perumalla matkojaan. Hallitukset reagoivat poliittisiin iskuihin vaihtelevalla aggressiivisuudella. Joissain tapauksissa hallitukset pyrkivät pitämään matalaa profiilia, mutta usein matkailua pyritään myös elvyttämään nopeasti esimerkiksi hinnan alennuksilla, eri kohderyhmien houkuttelulla sekä kohottamalla kohteen turvallisuutta ja markkinoimalla matkailijoille erityisesti kohteen turvallisuudesta. (Richer & Waugh 1986, teoksessa Botterill & Jones 2010, 47.) Kriminologisessa kirjallisuudessa on kuitenkin pohdittu nostaako turvallisuuden näkyvä kohottaminen, esimerkiksi aseistetuin vartijoin, ihmisten tunnetta turvallisuudesta vai korostaako se entisestään mielikuvaa kasvaneesta rikollisuuden uhasta. (Nelson 1998 teoksessa, Botterill & Jones 2010, 47.)

3.2 Kohdeimago ja terrorismi

Mielikuva matkakohteesta voi olla niin positiivinen kuin negatiivinenkin, ja se muodostuu henkilön omien uskomusten, ideoiden, tunteiden, odotusten ja luulojen yhteistuloksena. Henkilön oma persoonallisuus, elämäntapa ja matkustuskokemus vaikuttavat suuresti mielikuvien muodostumiseen ja vaikka ne muodostetaan henkilökohtaisesti, myös ulkopuoliset tekijät usein vaikuttavat lopputulokseen. (Chon 1990, teoksessa Botterill & Jones 2010, 189.) Tutkimukset ovat osoittaneet, että matkailija ensisijaisesti valitsee kohteensa omien mielikuviansa mukaan ja vasta toissijaisesti perustaa päätöksensä täysin ”todellisuuteen” ja siihen millainen kohde oikeasti on. Tämän vuoksi nykypäivänä matkakohteiden markkinoinnissa kiinnitetään yhä enemmän huomiota kohteen imagon luomiseen ja sillä on kasvava rooli asiakkaiden kalastelussa.

Se, miten ihminen muodostaa mielikuvia matkakohteista, voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisenä muodostuu mielikuva kohteesta, henkilön omien arkipäiväisessä elämässä kerättyjen olettamuksien ja luulojen perusteella. Medialla ja tuttavapiirillä on usein suuri vaikutus näihin mielikuviiin. Mielikuva kehittyy henkilön oman mielenkiinnon kasvaessa silloin kun henkilö motivoituu tutkimaan kohdetta itse ja etsimään siitä tietoa. Tällöin jo muodostetut omat mielikuvat saattavat muuttua osittain tai kokonaan. Viimeinen vaihe mielikuvan muodostumiseen on aktiivinen osallistuminen ja kokeminen. Henkilön matkustaessa kohteeseen hän muodostaa mielikuvan kokemuksiensa kautta, reflektoi, tekee huomioita ja keskustelee kanssamatkustajien kanssa. Matkan jälkeen mielikuva kohteesta saattaa pysyä samanlaisena kuin se alun perin oli, tai muuttua kokonaan. (Botterill & Jones 2010, 191-193.)

3.3 Matkailijat ja pelko

Jackson (2002) kuvailee rikoksen pelon ("the fear of crime") olevan julkista varovaisuutta ja huolta rikoksen uhriksi joutumisesta. Rikoksia pelkäävä ihminen tekee havaintoja rikoksen uhriksi joutumisen riskistä ja se aiheuttaa usein ennaltaehkäisevää käyttäytymistä, kuten riskialttiiden tilanteiden ja paikkojen välttämistä oman turvallisuuden takaamiseksi. (Jackson 2002, teoksessa Botterill & Jones 2010, 198.) Pelko on kuitenkin vaihtuvaa eivätkä kaikki koe sitä samalla tavalla samoista asioista. Yleensä ihmiset eivät ole jatkuvasti pelokkaita vaan pelko herää vain tietyissä ympäristöissä tai tiettyjen ihmisten kanssa.

Sukupuolten väliset erot pelon kokemisessa ovat olleet tutkimuksen kohteena jo jonkin aikaa. Jo 90-luvulla Rountreen ja Landin (1996) mukaan miehet kokivat pelkoa julkisilla paikoilla huomattavasti vähemmän kuin naiset, ja Feltes (1997) huomioi, että pelon kokeminen rajoitti enemmän naisten kuin miesten vapaa-ajan harrastuksiin ja aktiviteetteihin hakeutumista. (Rountree & Land 1996, teoksessa Botterill & Jones 2010, 202; Feltes 1997, teoksessa Botterill & Jones 2010, 202.) Vuonna 2001 Carr tutki nuorten matkailijoiden suhtautumista pelkoon Lontoossa ja myös hänen mukaansa sukupuolten välillä on nähtävissä selkeä ero puhuttaessa pelon kokemisesta matkustaessa. Tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota siihen, paljonko pelkoa koetaan julkisilla paikoilla, ja tulosten mukaan sukupuolten välillä on suuri ero, joka kuitenkin ilmenee vain ilta- ja yöaikaan. Naiset kokivat miehiä enemmän pelkoa pimeän tullen ja hakeutuivat mieluummin muiden ihmisten seuraan kuin kulkivat julkisilla paikoilla yksin. (Carr 2001, teoksessa Botterill & Jones 2010, 202.) Myös Lontoon metroiskujen jälkeen 2004 pelkoa tutkittaessa tulokset osoittivat, että 40% naisista koki julkisilla kulkuvälineillä matkustamisen epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi, kun taas miehistä vain 21% tunsi samoin. (BBC News 2005a)

Hellströmin ja Hanellin (2003) mukaan yksittäiset fobiat, eli todella vahvat pelon tunteet, ovat aikuisiässä naisilla 8-10 kertaa yleisempiä kuin miehillä, kun taas tyttöjen ja poikien välillä ei ole huomattu eroja tutkittaessa lapsia 21 kuukauden iästä 11-vuotiaisiin. Pelon kokemisessa sukupuolten välillä näkyy siis selkeitä eroja vasta yli 11-vuotiaiden keskuudessa. On valitettavaa, että vielä tänäkin päivänä tyttöjen ja poikien pelkoihin suhtaudutaan usein pienestä pitäen eri tavoin, poikia kannustetaan voittamaan pelot ja tyttöjä hyvin usein pyritään suojelemaan. Tämä voi selittää sen miksi naiset kärsivät fobioista aikuisiässä huomattavasti enemmän kuin miehet. (Hellström & Hanell 2003, 35.)

Vaikka useat tutkimukset osoittavat, että naiset usein kokevat pelkoa miehiä enemmän, on tärkeää ymmärtää, että vaaran kokemiseen vaikuttavat vahvasti henkilön kulttuuritausta ja persoonallisuus. Ei siis ole mahdollista sanoa, että kaikki naiset pelkäisivät rikoksia ja

terrorismia miehiä enemmän. Pelko syntyy uhkaavissa tilanteissa, useiden eri asioiden summana eikä karkea yleistäminen ja stereotyyppien luominen ole suotavaa.

3.4 Terrorismin vaikutus matkustuspäätökseen

Matkakohteen turvallisuus vaikuttaa usein suoraan matkustuspäätöksen tekemiseen. Matkustuspäätösprosessi voidaan jakaa kahteen osaan, tavanomaiseen päätöksentekoon sekä kompleksisiin päätöksentekoon. (Botterill & Jones 2010, 192-193.) Tavanomaisessa päätöksenteossa matkakohdemieltymyksiin vaikuttavat vahvasti rakenteelliset asiat kuten kohdekulttuurin tuttuus, historia ja materialistiset asiat, kuten asunnon omistaminen kohteessa. Kompleksissa päätöksenteossa henkilö taas tutustuu kohteeseen aktiivisesti ja kerää informaatiota päätöksensä tueksi.

Yhä useampi tutkija on pistänyt merkille turvallisuuden merkityksen kuluttajien matkailutottumuksissa. Näin ollen matkakohteen imago, erityisesti turvallisuuden suhteen, vaikuttaa merkittävästi kuluttajan ostopäätöksen tekemiseen. Botterill ja Jones (2010) toteavat, että negatiiviset mielikuvat ja rikollisuus matkakohteessa tietävästi laskevat matkakohteen houkuttelevuutta sekä matkailijoiden, kuin myös sijoittajien ja asukkaiden keskuudessa. (Botterill & Jones 2010, 187-191.) Turvallisuus ja rauhallisuus koetaan usein lähes pakollisiksi matkakohteen valinnassa. Mawbyn (2000, teoksessa Botterill & Jones 2010, 189.) tuottamassa tutkimuksessa kysyttiin vastaajilta heidän mielikuvistaan ja rikoksen vaikutuksista matkakohteen valintaan, ja vaikka 45% vastaajista eivät olleet koskaan antaneet rikollisuuden vaikuttaa matkakohteen valintaan, lähes sama määrä vastaajista, 42%, myönsi rajanneensa ainakin yhden kohteen pois matkasuunnitelmistaan rikollisuuden vuoksi. Koska matkustuspäätöksen tekeminen voi vaihdella henkilöstä toiseen vahvasti, myös se, miten terrorismi päätöksentekoon vaikuttaa, riippuu henkilöstä. Myös matkailijan aiemmat tottumukset ja mielikuvat kohteesta vaikuttavat siihen, miten terrorismin uhka loppujen lopuksi vaikuttaa ostopäätökseen ja matkakohteen valintaan. (Botterill & Jones 2010, 193-194.)

3.4.1 9/11 ja vaikutukset matkailuun

Merkittävin kansainvälinen terrori-isku tähän päivään mennessä on syyskuussa 2001 tehty iskujen sarja Yhdysvalloissa, joita kutsutaan kansainvälisesti nimellä 9/11. Ääri-islamilaisten terroristijärjestön, Al-Qaidan, jäsenet kaappasivat yhteensä neljä matkustajakonetta, joista kaksi lennettiin tahallisesti päin World Trade Centerin torneja New Yorkissa. Kolmas kone lennettiin kohti Washingtonissa sijaitsevaa Pentagon-rakennusta ja neljäs kone syöksyi maahan Pennsylvaniassa. Iskut kylvivät järkyttävää tuhoa ja vaativat yli 3000 kuolonuhria, joista yli 400 henkeä olivat poliiseita ja palomiehiä. (History 2016)

Iskut saivat amerikkalaiset ja koko maailman polvilleen ja traagiset tapahtumat vaikuttavat amerikkalaisten sielunelämään vielä tänäkin päivänä.

Vuonna 2011 julkaistussa lehdistötiedotteessa USTA:n (the U.S. Travel Association) toimitusjohtaja Roger Dow vertasi viimeistä kymmentä vuotta 9/11-iskujen jälkeen ”menetyksi vuosikymmeneksi” matkailualalla ja totesi, ettei mikään muu teollisuudenala kokenut iskujen jälkeen vastaavaa muutosta. Vaikka Yhdysvaltojen sisäinen vapaa-ajan matkailu kasvoi iskujen jälkeen vuosina 2001-2010 17 prosenttia, esimerkiksi liikematkailu koki yli 20 prosentin laskun samana aikana. Globaali vapaa-ajanmatkailu ulkomaille kasvoi tuona aikana jopa 40 prosenttia, mutta matkustaminen muualta maailmasta Yhdysvaltoihin nousi vain alle kaksi prosenttia. Ulkomaanmatkoja tehtiin siis huomattavasti vähemmän Yhdysvaltoihin, kuin muualle maailmaan. (Wharton 2011)

9/11-iskut aiheuttivat myös lukuisia vaikutuksia maailmantalouteen ja vuoteen 2002 mennessä oli arvioitu, että iskujen vahingot kustansivat 36 miljardia Yhdysvaltain dollaria. Eriytyisesti ilmailuala koki iskujen jälkeen rajut menetykset. Ala menetti globaalisti yhteensä kolmasosan lennoistaan, laivastostaan, henkilökunnastaan sekä matkustajistaan. American Airlines ja United Airlines joutuivat irtisanomaan jopa 20 000 työntekijää laskevien matkustajalukujen vuoksi. Myös sekä British Airways että Air Canada irtisanoivat 5000 työntekijää alan jouduttua vaikeuksiin. (Emily 2012) On kuitenkin huomioitava, että vaikka lentoyhtiöt kärsivätkin iskujen seurauksena sekä talouden heikkenemisestä, piikeistä polttoaineen hinnassa kuin hintojen alenemisestakin, oli vaikeuksille muitakin syitä kuin 9/11. Niin sodat, epidemiat kuin myös luonnonkatastrofitkin verottivat ilmailualaa ja jo vuosi iskujen jälkeen CRS (the Congressional Research Service) pystyi toteamaan, että 9/11-iskut olivat enemmänkin humaani tragedia, kuin taloudellinen suuronnettomuus. 9/11 jätti kuitenkin jälkensä matkailuun, erityisesti kiristyneinä turvatoimina muun muassa lentokentillä ja muissa julkisissa kulkuvälineissä. (Poling 2011)

3.4.2 Madrid junapommit 2004 ja vaikutukset matkailuun

11.maaliskuuta 2004 vain minuuttien sisällä toisistaan useampi pommi räjäytettiin neljässä junassa Espanjan pääkaupungissa Madridissa. Iskut tappoivat 191 ihmistä ja yli 1800 ihmistä loukkaantui. Madridin junapommit olivat Euroopan tuhoisin isku vuoden 1988 Skotlannissa sattuneen Lockerbien pommi-iskun jälkeen. (BBC News 2016a) Espanjan hallitus epäili iskuista ensimmäisenä ETA:a, mutta pian epäilyksien jälkeen Al-Qaida ilmoitti olevansa vastuussa iskusta. (BBC News 2016b) Espanjan viranomaiset reagoivat iskuihin toteuttamalla useita uusia turvallisuustoimenpiteitä, esimerkiksi sijoittamalla enemmän vartijoita suosituille julkisille paikoille, kuten lentokentille, juna-asemille ja

Madridin Metroon. Lisäksi iskujen jälkeen paikallinen poliisi valvoi metroasemilla ja armeija auttoi tarkkailemalla junaraideliikennettä koko Espanjassa. (Browne 2004)

9/11-iskujen jättäessä mittavia vaurioita matkailualaan muutamaa vuotta aiemmin, myös Madridissa pelättiin iskujen jälkeistä matkailualan taantumaa. Espanjan matkailuala ei kuitenkaan kärsinyt iskuista yhtä mittavissa määrin. Espanjan matkailuyrityksiä edustavan Excelturin (2004, teoksessa Browne 2004) tekemän tutkimuksen mukaan 1200 espanjalaisesta matkailuntoimijasta vain yksi kolmasosa huomasi iskuilla olevan vaikutusta toimintaansa, ja puolet heistäkin kertoivat vaikutuksien olleen pieniä, esimerkiksi muutaman prosentin myyntien laskua muutamia päiviä iskujen jälkeen, ja tilanteen palautuneen nopeasti ennalleen. Loput kaksi kolmasosaa matkailuyrityksistä jatkoivat toimintaansa tuntematta mitään epäsuotuisaa vaikutusta iskujen jäljiltä. Tutkimuksen tulokset myös osoittavat, että iskuilla oli vaikutusta vain Madridissa toimiviin yrityksiin, eikä esimerkiksi Välimeren, Baleaarien tai Kanarian saarten matkailualueille. Eikä edes Madridissa kärsitty tilanteesta pahemmin, sillä Madridin alueen matkailun pääjohtaja Antonio Nieto (2004, teoksessa Browne 2004) kertoo, että kansainvälisten matkailijoiden lukumäärä Madridissa jopa kasvoi 7,4% maaliskuussa 2004, jolloin iskut tapahtuivat, ja yliyön vierailut Madridissa kasvoivat lähes 4,5% edellisvuoteen verrattuna.

3.4.3 Lontoon metroisku 2005 ja vaikutukset matkailuun

Heinäkuun alussa vuonna 2005 Lontoota koettelivat terroristien toteuttamat pommi-iskut. Pommeja räjäytettiin yhteensä neljä Lontoon keskustassa, kolme metrossa sekä yksi paikallisbussissa. Iskut vaativat yli 50 kuolonuhria ja lähes 800 haavoittui räjähdysten seurauksena. (BBC News 2016c) Lisäksi myöhemmin samassa kuussa, tasan kolme viikkoa ensimmäisten iskujen jälkeen, uutta täsmälleen samanlaista terrori-iskua yritettiin toteuttaa uudelleen. (BBC News 2016d) Pommit ehdittiin kuitenkin löytää ajoissa eikä yksikään niistä räjähtänyt. Iskut kylvivät kuitenkin kansalaisten joukkoon syvää surua ja epävarmuutta.

Tutkimustoimisto TNS toteutti pian iskujen jälkeen tutkimuksen Lontoon matkustuskäyttämiseen liittyen, johon osallistui 3000 henkilöä. Iskujen vaikutukset matkustamiseen näkyivät eniten kotimaan matkailijoiden keskuudessa, sillä tutkimuksen mukaan lähes kolmannes britti vältti matkustamista Lontooseen heinäkuun iskujen jälkeen ja yli 20 prosenttia tutkimukseen osallistuneista briteistä tunsu arkuutta julkisenliikenteen käyttämistä kohtaan. (BBC News 2005a) Lisäksi Lontoon silloisen kaupunginjohtajan mukaan muualta Iso-Britanniasta tulevien lapsiperheiden saapuminen Lontooseen laski huomattavasti iskujen jälkeen. (BBC News 2005c)

Terroriteoilla oli vaikutusta myös Lontoon suosituimpien matkakohteiden tuottoon ja vuosi iskujen jälkeen Alvan (the Association of Leading Visitor Attractions) tutkimuksen mukaan, usean Lontoon nähtävyyden vuoden 2005 luvut olivat laskeneet iskuja edeltävästä vuodesta. Esimerkiksi Lontoon Kansallisgallerian kävijäluvut laskivat yli 15%, Lontoon Towerin lähes 10% ja London Eye:n 12%. Alvan johtaja totesi, että terrori-iskuilla oli merkittävä vaikutus Lontoon keskustan nähtävyyksille erityisesti kotimaisten matkailijoiden keskuudessa kesän 2005 aikana. (Maley 2006)

Myös kansainvälisten matkustajien käyttäytyminen muuttui vähän. Brittiläinen ONS (the Office for National Statistics) raportoi kansainvälisten Lontoon matkailijoiden lukumäärän pudonneen miljoonalla vuoden 2005 heinäkuussa edellisvuoteen verrattuna, ja esimerkiksi kolmannes TNS:n tutkimukseen osallistuneista ranskalaisista sekä viidennes saksalaisista, vältti matkustamista Lontooseen iskujen jälkeen. (BBC News 2005b) Tutkimus kuvasi kuitenkin vain lyhytaikaisia seurauksia iskujen jälkeen ja sitä kommentoitiin Visit Londonin markkinointijohtajan, Ainsworth-Wellsin puolesta harhaanjohtavaksi, sillä Visit Londonin tilastojen mukaan heinäkuun loppupuolella Lontoon matkailuyritysten toiminta oli lähtenyt jälleen kasvuun eikä iskuilla ollut pitkäaikaista merkitystä matkailuun. (BBC News 2005a) Myös British Airways ilmoitti iskujen jälkeen, ettei matkustajaluvuissa Lontooseen ollut tapahtunut huomattavaa muutosta iskujen jälkeen. (BBC News 2005c) On myös huomioitava, että vuonna 2005 Lontoon talous oli vaikeuksissa jo ennen heinäkuun iskuja ja talouskasvu heikointa vuosiin, joten laskua vuoden 2005 matkailijaluvuille ei voida yksiselitteisesti selittää vain iskuista johtuvaksi.

3.4.4 Pariisin iskut 2015 ja vaikutukset matkailuun

Vuosi 2015 oli rankka etenkin Pariisille, sillä kaupunkiin iskettiin peräti kahdella suurella terrori-iskulla vuoden sisään. Ensin tammikuussa Pariisia koetteli pahin kriisi vuosi kymmeneen, kun kolme päivää kestäneet terrori-iskut kylvivät tuhoa kaupungin keskustassa sekä sen laitamilla. Iskut alkoivat ammuskelulla satiirilehti Charlie Hebdon toimistolla Pariisin keskustassa ja päättyivät suureen poliisioperaatioon ja piiritykseen kaksi päivää myöhemmin. (BBC News 2015) Juuri tammikuun terrori-iskuista toivuttuaan, Pariisiin hyökättiin uudelleen marraskuussa 2015. Kaaos alkoi, kun ainakin kolme terroristijoukkoa hyökkäsivät kuuteen eri kohteeseen kaupungin keskustassa. Ääri-islamilainen terroristijärjestö ISIS (Islamic State in Iraq and Syria) ilmoittautui pian iskujen jälkeen olevansa vastuussa iskuista. Tammikuun iskut vaativat yli 10 kuolonuhria ja useita loukkaantui, lisäksi marraskuun iskussa kuoli ainakin 130 ihmistä ja satoja ihmisiä loukkaantui iskujen seurauksena. (Mouwad 2015)

Pariisi on yksi maailman suosituimmista matkakohteista ja se on aiemmin koettu myös yhdeksi maailman turvallisimmista kohteista, mutta viime vuoden tapahtumien jälkeen turvallisuuden koetaan järkkyneen ja Ranska pitää tällä hetkellä korkeinta turvallisuusvalmiuttaan terrorismiuhan vuoksi koko Ranskan alueella. Turvallisuustoimia on vahvistettu uskonnollisissa kokoontumispaikoissa, julkisilla paikoilla, lentokentillä ja suurissa tapahtumissa. (Ulkoasiainministeriö 2016)

Jo tammikuun iskujen jälkeen ravintolat ja baarit kärsivät lähes 70% laskusta varauksiinsa ja vain reilu viikko iskujen jälkeen tulot matkailualalta laskivat vajaat 30%. (Berger 2015) Marraskuun iskut koettelivat alaa vain lisää. Iskujen seurauksena Pariisi sulki kaikki puistonsa sekä turistinähtävyytensä ja sekä Yhdysvaltojen että Ison-Britannian hallitukset jakoivat varoituksia Pariisiin matkustamisesta. (Newton-Small 2015) Vain tunteja iskujen jälkeen lentoyhtiöt, hotellit ja matkatoimistot kokivat peruutusaallon, kun huolestuneet matkailijat pyrkivät välttämään Pariisia. Iskujen jälkeen, myös matkavaraukset kaupunkiin tippuivat kolmanneksella verrattuna vuoteen 2014, mikä saattaa enteillä iskujen vaikutuksen näkyvän Pariisin matkailussa vielä useita kuukausia eteenpäin. (Mouwad 2015)

Maailman suurimman netissä toimivan matkanjärjestäjän, Expedia, mukaan matkojen peruutuksien määrät Pariisiin, Ranskaan ja ympäri Eurooppaa ovat olleen todella korkeat marraskuun iskujen jälkeen. Laskua on ollut nähtävissä niin Eurooppaan matkustavien luvuissa kuin myös matkustajaluvuissa Euroopan sisällä. Air France kertoi menettäneensä pelkästään marraskuussa 2015 50 miljoonaa euroa peruutuksien takia. Myös hotellien hinnat Pariisissa syöksyivät iskujen jälkeen alas. Esimerkiksi joulun aikaan viikonlopun yöpyminen the Sofitel Paris Arc de Triomphe-hotellissa maksoi alle 260 euroa, joka on yli tuplasti vähemmän kuin kyseisen, juuri uusitun, luksushotellin hinta yleensä. Luksushotellien varaukset Pariisissa laskivat muutenkin puolella ja kaiken kaikkiaan hotellivaraukset vähenivät 30 prosenttia. (Newton-Small 2015)

Kuitenkin, analysoitaessa terrori-iskujen vaikutusta matkailuun, on huomioitu että vaikutukset ovat usein verrattain lyhytaikaisia. Joten vaikka luvut iskujen jälkeen näyttävät masentavilta, esimerkiksi WTTC uskoo Pariisin matkailijalukujen palaavan nopeasti normaalille tasolle. (Dow Jones Newswires 2015) Vielä on kuitenkin liian aikaista sanoa, paljonko iskut lopulta vaikuttavat Pariisiin taloudellisesti, mutta uskotaan, että iskut tulevat kustantamaan helposti kymmeniä, jopa satoja miljardeja Yhdysvaltain dollareita, eli puhutaan suurista summista myös euroissa. (Newton-Small 2015)

4 Tutkimuksen kulku

Tämä luku sisältää selvityksen siitä, millä menetelmillä vastaukset tutkimusongelmiin on saatu. Tutkimusmenetelmistä kertovassa alaluvussa keskitytään kvantitatiivisen tutkimuksen ominaisuuksiin ja hyötyihin. Aineiston hankinnasta kerrotaan omassa alaluvussaan, jossa perehdytään tarkemmin siihen, miten tutkimuksen aineisto on hankittu ja miksi juuri näitä keinoja on käytetty.

4.1 Tutkimusmenetelmät

Empiirinen tutkimus jaotellaan yleensä kvalitatiiviseen eli laadulliseen, sekä kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen aineiston ja tutkimuksen tavoitteen perusteella. (Harju & Pohjanmäki 2005, 8.) Tässä opinnäytetyössä aiheen tutkimiseen sopi paremmin kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen tutkimus valittiin, sillä tutkimuksella pyritään kuvaamaan ilmiötä ja siksi on parempi, että tulokset pohjautuvat suurelta joukolta saataviin tuloksiin. Hyvän kvantitatiivisen tutkimuksen toteuttamiseen tarvitaan aluksi sujuva tutkimussuunnitelma sekä ytimekkäät teoriaosaan yhteydessä olevat tutkimuskysymykset. (Harju & Pohjanmäki 2005, 8-9.) Ennen opinnäytetyön aloittamista tehtiin tutkimussuunnitelma, johon koottiin tutkimuksen tavoite ja syyt, aineistohankintakeinot ja niiden käyttötarkoitukset sekä lyhyesti tutkimuksen teoreettinen viitekehys. Opinnäytetyön johdannossa esitellyt tutkimusongelmat ohjasivat hyvin pitkälle mitä tutkimusmenetelmiä tutkimuksen teossa päädyttiin käyttämään.

Kvantitatiivisessa, yleistävässä tutkimuksessa, tutkijan suhde tutkittaviin jää usein etäiseksi, mutta toisaalta se on myös objektiivisuuteen pyrkivää. Tällöin tekijä pyrkii antamaan vastaajille puolueettoman painoarvon, kun taas kvalitatiivisessa tutkimuksessa yksittäisten tapausten vaikutus tutkimuskokonaisuuteen vaihtelee enemmän. (Aaltola & Valli 2010, 22.) Tutkimuksen teossa on tärkeää pyrkiä pitämään tutkimus mahdollisimman luotettavana ja varmistaa että tutkimuksella saatavat tiedot kuvaavat juuri sitä ilmiötä, johon opinnäytetyö perehtyy. Tässä tapauksessa puhutaan aineiston sisäisestä luotettavuudesta. Ulkoiseksi luotettavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tuloksien perusteella on mahdollista tehdä yleisiä päätelmiä. Molemmat ovat tärkeitä tutkimuksen onnistumisen kannalta, mutta sisäisen luotettavuuden kanssa on oltava erityisen tarkkana, sillä mikäli se jää huonoksi, ei ulkoisella luotettavuudella ole enää paljonkaan merkitystä. (Aaltola & Valli 2010, 22-23.)

4.2 Aineiston hankinta

Keskeisimpiä vaiheita kvantitatiivisessa tutkimuksessa on empiirisen aineiston kerääminen. Tyypillisiä kvantitatiivisen aineiston keräämistapoja ovat muun muassa systemaattinen havainnointi sekä erilaiset strukturoidut haastattelut, kyselylomakkeet ja nettikyselylomakkeet. Perinteisesti kvantitatiivinen aineisto kerätään kyselylomakkeella, jolloin suora kontakti haastateltaviin puuttuu kokonaan esimerkiksi kirje- tai verkkokysely. (Harju & Pohjanmäki 2005, 8.) Tässä opinnäytetyössä aineistoa hankittiinkin juuri verkkokyselylomakkeen avulla, sillä sen avulla on mahdollista tavoittaa nopeasti suuri joukko vastaajia. Aineistonkeruu ajoittui vuoden 2016 keväälle, helmi-maaliskuulle, ja kyselylomake on nähtävänä myös tämän opinnäytetyön liitteissä.

Kyselylomake on yksi perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoja ja sitä on pidetty erityisenä aineistonkeruumenetelmänä 1930-luvulta alkaen. Vaikka kyselytekniikat ovat muuttuneet vuosien saatossa, peruseriaatteet ovat kuitenkin pysyneet samoina. Kyselyn muoto vaihtelee tilanteesta riippuen ja tässä tapauksessa, kun kyselyä jaetaan internetissä, vastaaja toimii itsenäisesti saamiensa ohjeiden pohjalta. Usein kysely aloitetaan taustatietojen kysymisellä, jotka toimivat lämmittelykysymyksinä. Taustakysymysten jälkeen vuorossa ovat helpot kysymykset, joissa ei käydä vielä läpi arkoja aiheita vaan johdatellaan kohti henkilökohtaisempia kysymyksiä. Varsinaiset henkilökohtaiset ja arat aiheet käsitellään vasta tämän jälkeen ja viimeisenä kyselyssä tulevat jäähdyttelyvaiheen kysymykset, joissa on muutamia helposti vastattavia kysymyksiä. (Harju & Pohjanmäki 2005, 103-105.)

Kyselylomaketutkimus voidaan jakaa poikittais- ja pitkäaikaistutkimukseen. Pitkäaikaistutkimuksessa aineistoa kerätään vähintään kahdessa eri ajankohdassa samoilta vastaajilta kun taas poikittaistutkimuksessa aineisto kerätään yhdessä ajankohdassa useilta vastaajilta. Poikittaistutkimuksen perusteella tehtävillä analyyseillä voidaan kuvailla erilaisia ilmiöitä, asioiden esiintyvyyttä sekä tiettyjen asioiden vaikutuksia ihmisten käyttäytymiseen. (Harju & Pohjanmäki 2005, 128.) Näistä syistä poikittaistutkimus soveltui hyvin tutkimaan vaikuttaako terrorismi ihmisten matkailukäyttäytymiseen.

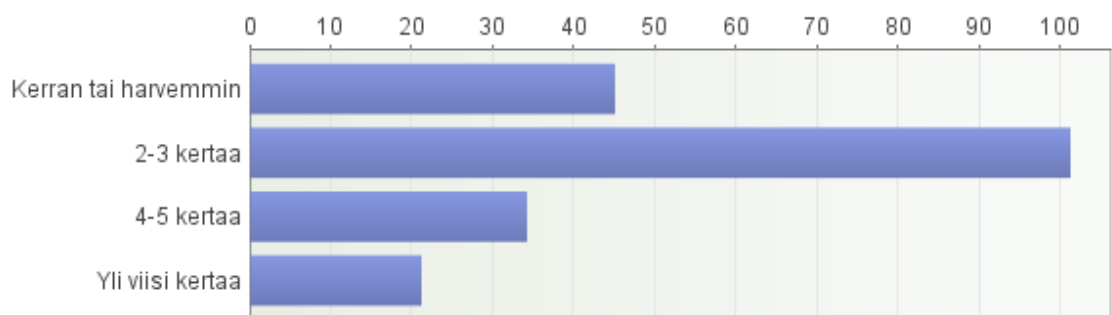
Aineiston hankinnassa kiinnitettiin myös huomiota tutkimuksen eettisiin näkökulmiin. Kyselylomakkeessa tehtiin selväksi mitä kyselyllä tutkitaan, jotta vastaajat ymmärsivät mihin heidän vastauksiaan tullaan käyttämään. Lisäksi haluttiin myös varmistaa vastaajien oikeus yksityisyyteen, ja näin ollen kysely tehtiin anonyymisti, eikä opinnäytetyössä ole julkaistettu lainauksia, joista vastaajan henkilöllisyys olisi tunnistettavissa.

5 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa avataan yksityiskohtaisesti tutkimuksen tulokset. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 203 henkilöä, mitä voidaan pitää hyvänä määränä kyseiselle tutkimukselle. Vastajamäärä kuvaa jo melko suuren joukon mielipiteitä ja asenteita, ja näin ollen tutkimusta voidaan pitää melko luotettavana. Aluksi tässä luvussa eritellään vastaajakunta ja sen taustatiedot, jonka jälkeen käydään yksitellen läpi kyselylomakkeen kysymykset ja niiden tulokset.

5.1 Vastaajien taustatiedot

203 vastaajaa edustivat sekä miehiä että naisia, mutta reilun 70 prosentin enemmistö vastaajista oli kuitenkin naisia. Kyselyn ikäjakauma jaettiin seitsemään osioon, niin että ikäkauma vaihteli alle 17-vuotiaasta yli 66-vuotiaaseen. Kaikista ikäluokista saatiin vastauksia, joskin vastaajista reilu enemmistö, lähes puolet, oli 18-25-vuotiaita. Toiseksi eniten vastauksia saatiin 26-35-vuotiaiden keskuudesta ja kolmanneksi suurinta ikäluokkaa edusti 46-55-vuotiaat. Vastaajista noin 12 prosenttia oli 36-45-vuotiaita ja muut ikäluokat jäivät kukin alle 5 prosentin.

Kuvio 2. Kuinka monta kertaa vuodessa matkustat ulkomaille? (N=201)

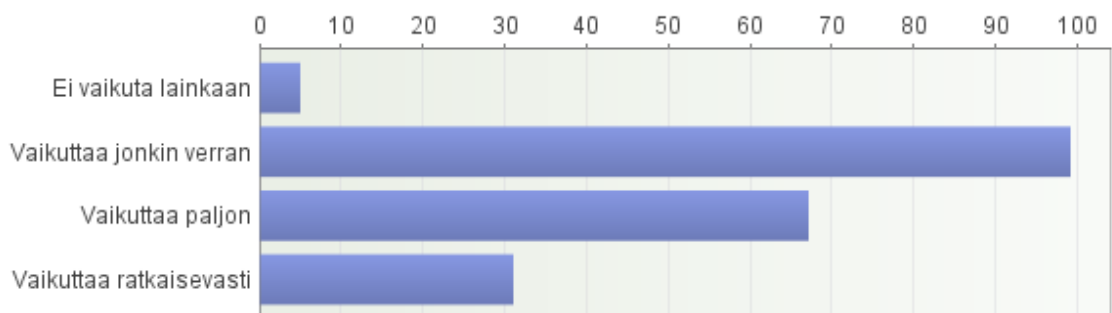
Kuten yllä olevasta kuviosta 2 on nähtävissä, taustatietona kysyttiin myös matkustuskokemuksia eli kuinka monta kertaa vuodessa vastaajat matkustavat ulkomaille. Tätä kysymällä pyrittiin kartoittamaan onko matkustuskokemuksilla vaikutusta asenteisiin terrorismia kohtaan. Noin puolet vastaajista kertoi matkustavansa vuodessa 2-3 kertaa ja 22 prosenttia vastaajista kerran tai harvemmin. Neljästä viiteen kertaan vuodessa matkustaa 17 prosenttia vastaajista ja 10 prosenttia vastaajista vieraillee ulkomaille yli viisi kertaa vuodessa. Naisten ja miesten matkustustottumukset näyttävät vastausten perusteella hyvin samankaltaisilta, vaikkakin miehet näyttävät matkustavan hieman useammin. Eriteltäessä naisten ja miesten matkustustottumuksia, voi huomata että molemmista sukupuolista noin puolet matkustaa vuodessa 2-3 kertaa. Myös muuten vastaukset jakautuvat hyvin tasai-

sesti, lukuun ottamatta sitä, että yli viisi kertaa vuodessa matkustaa vain 7 prosenttia naisista ja kuitenkin jopa 23 prosenttia miesvastaajista.

5.2 Matkakohteen turvallisuus ja sen vaikutus matkustamiseen

Kyselyn avulla pyrittiin myös tutkimaan millä perusteella ihmiset muodostavat mielikuvansa eri matkakohteiden turvallisuudesta ja ilmapiiristä. Kyselyssä annettiin kuusi lähdettä (ulkoministeriön matkustustiedotteet, lehdet ja muu media, sosiaalinen media, matkanjärjestäjien nettisivut, kirjallisuus sekä vastaajan omat tai lähipiirin aiemmat kokemukset), joille vastaajat antoivat asteikon mukaan painoarvoa sen mukaan miten tärkeänä mielikuvansa muodostumiseen he kutakin lähdettä pitivät. Kaikista tärkeimpänä vastaajat pitivät omia tai lähipiirin aiempia kokemuksia. Keskimääräisesti toiseksi eniten vastaajat arvostivat ulkoministeriön matkustustiedotteita. Kolmanneksi eniten mielikuviin matkakohteen turvallisuudesta vaikuttavat lehdet ja muu media, ja vasta sen jälkeen matkanjärjestäjien nettisivut ja sosiaalinen media. Kirjallisuutta pidetään kaikista vähiten merkittävänä.

Kyselyssä kartoitettiin lisäksi matkakohteen turvallisten ja rauhallisten olojen tärkeyttä ihmisille kysymällä kuinka paljon turvalliset olot vaikuttavat vastaajien matkustuspäätöksiin. Kuten alla olevasta kuviosta 3 voi huomata, tulosten perusteella ihmisille on suhteellisen tärkeää, että lomakohteessa vallitsee rauhalliset olot eikä turvattomuutta tarvitse pelätä. Suurin osa vastaajista, noin puolet, sanoo, että matkakohteen turvallisuus vaikuttaa matkustuspäätökseen jonkin verran ja reilut 30 prosenttia vastaajista toteaa sen vaikuttavan matkustuspäätökseen paljon. Lisäksi reilut 15 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että matkakohteen turvallisuus ja rauhalliset olot vaikuttavat ratkaisevasti matkustuspäätökseen. Vain muutama vastaaja oli sitä mieltä, etteivät rauhalliset olot vaikuta kohteen valintaan lainkaan.

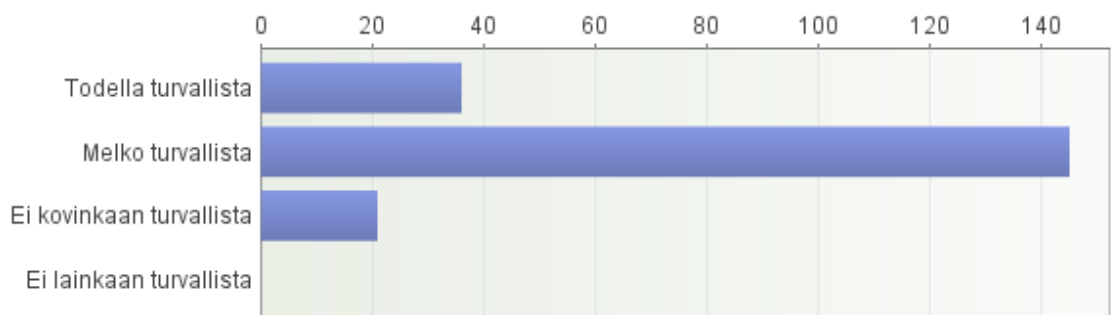

Kuvio 3. Kuinka paljon matkakohteen turvallisuus ja rauhalliset olot vaikuttavat matkustuspäätökseen? (N=202)

Vastausten perusteella keskimääräisesti naisille matkakohteen turvalliset olot ja rauhallisuus merkitsee enemmän kuin miehille. Naisista suurin osa, lähes puolet, sanoi turvallisten olojen vaikuttavan jonkin verran ja reilut 30% tunsivat turvallisten olojen vaikuttavan paljon matkustuspäätökseen. Lisäksi huomattava osa, lähes 20% vastaajista, kertovat turvallisuuden vaikuttavan ratkaisevasti matkustuspäätöksen tekemiseen. Miehistä reilut 60% sanoo turvallisten olojen vaikuttavan jonkin verran ja vajaat 35% vastaajista kokee niiden vaikuttavan paljon matkustamiseen. Kuitenkin vain vajaat 3% vastaajista kokee asialla olevan ratkaisevaa vaikutusta matkustuskäyttäytymiseensä.

5.3 Euroopassa liikkuminen ja arviot kaupunkien turvallisuudesta

Euroopassa on viime aikoina ollut paljon levottomuuksia ja erilaisia välikohtauksia on sattunut ympäri Eurooppaa etenkin pakolaiskriisin takia. Kyselyn avulla haluttiinkin myös selvittää miten turvallisena ihmiset kokevat yksin liikkumisen Euroopassa näinä aikoina. Kuten alla olevasta kuviosta 4 näkyy, vastausten mukaan reilu enemmistö, yli 70 prosenttia, pitää yksin liikkumista melko turvallisena, eivätkä levottomuudet ole pelotelleet ihmisiä pahemmin. Lähes 20 prosenttia vastaajista kokee liikkumisen Euroopassa todella turvallisiksi, ja ainoastaan 10 prosenttia uskoo, ettei liikkuminen ole kovinkaan turvallista. Naiset ja miehet ovat melko yksimielisiä siitä, että yksin liikkuminen Euroopassa on melko turvallista. Eroja kuitenkin syntyy tarkasteltaessa esimerkiksi sukupuolten välistä eroa siitä, kuinka moni vastaajista pitää liikkumista todella turvallisena. Miehistä lähes 22 prosenttia pitää yksin liikkumista todella turvallisena, mutta naisista vain alle 13 prosenttia on samaa mieltä.

Kuvio 4. Miten turvallisena pidät yksin liikkumista Euroopan suurissa kaupungeissa tällä hetkellä? (N=202)

Euroopan levottomuuksien vaikutusta ihmisten mielipiteisiin eri kaupunkikohteiden turvallisuudesta haluttiin myös kyselyn avulla kartoittaa. Kyselyssä listattiin kymmenen Euroopan kaupunkia ja vastaajia pyydettiin arvioimaan kaupunkien turvallisuutta asteikolla: *Todella turvallinen, melko turvallinen, ei kovinkaan turvallinen ja ei lainkaan turvallinen*. Vas-

taukset on taulukoitu tämän kappaleen alapuolella olevaan kuvioon 5. Kuvioon 5 perustuen, Istanbulia pidettiin kaupungeista ehdottomasti turvattomimpana. Istanbulin turvattomuuteen vaikuttavat varmasti viime aikoina ympäri Turkkiä sattuneet väkivaltaiset mellakat ja muut levottomuudet, sekä maan rajanaapuri Syyria, joka on tällä hetkellä todella rauhaton. Kaikkien muiden kaupunkien kohdalla enemmistö vastaajista piti kaupunkia joko melko turvallisina tai todella turvallisina. Istanbulin lisäksi vain Pariisi ja München saivat vastauksia kohtaan ”ei lainkaan turvallinen” ja nämäkin kaupungin saivat vain yhden äänen kumpainenkin. On mielenkiintoista, että esimerkiksi Pariisia, pidetään vastauksien perusteella edelleen melko turvallisena kohteena, vaikka Ranskassa on tällä hetkellä terrorismin uhka hyvin korkealla. Kööpenhamina oli ainoa kaupungeista, jota enemmistö vastaajista piti todella turvallisena.

	Todella turval- linen	Melko turval- linen	Ei kovinkaan turvallinen	Ei lainkaan tur- vallinen	Yhteensä	Keskiarvo
Pariisi	34	123	45	1	203	2,06
Lontoo	49	129	22	0	200	1,87
Bryssel	59	108	32	2	201	1,89
Kööpenhamina	123	78	2	0	203	1,4
Madrid	61	129	13	0	203	1,76
Köln	95	93	12	1	201	1,6
Istanbul	16	80	90	15	201	2,52
Rooma	76	113	13	0	202	1,69
Barcelona	76	115	11	1	203	1,69
München	91	96	12	2	201	1,63
Yhteensä	680	1064	252	22	2018	1,81

Kuvio 5. Huomioiden viime aikojen levottomuudet Euroopassa, miten turvallisina matkakohteina pidät seuraavia kaupunkia? (N=203)

5.4 Terrorismin kokeminen ja sen vaikutus matkustuskäyttäytymiseen

Kyselyssä kysyttiin myös vastaajien kokemuksia terrorismin kohtaamisesta matkustamisessa, ja ovatko tapaukset vaikuttaneet heidän omaan matkustuskäyttäytymiseensä. Suurin osa vastaajista kertoi, ettei ole koskaan joutunut itse kohtaamaan terrorismia matkustaessaan. Vain 8 prosenttia oli joutunut jollain tavalla näkemään terrorismia tai kohtaamaan lähietäisyydeltä sen vaikutuksia ulkomailla ollessaan. Suurin osa heistä, jotka olivat kokeneet terrorismia matkustaessaan, kertoivat vältelleensä matkakohteensa keskusta-alueita tai alueita missä isku oli tapahtunut. Lähes kaikki kuitenkin toteavat kuitenkin, ettei heidän kokemuksillaan ole ollut pahemmin vaikutusta heidän matkustamiskäyttäytymi-

seensä myöhemmin, mutta tilanteet ovat aina olleet melko pysäyttäviä. Seuraavassa suoria otteita vastaajien kertomuksista kokemastaan terrorismista:

"Tästä on jo jonkin aikaa.. New Yorkissa oli pommi räjäytetty Penn Stationilla missä meidän matkatavarat olivat säilytyksessä ennen matkustamista edelleen.. Loppujen lopuksi saimme omat matkatavarat poliisilta vahingoittumattomina.. Mutta säikäytti kovasti!"

- Nainen, 56-65v.

"Asun Lontoossa (12v.) joten täällä on joutunut kohtaamaan terrorismia. Kun nykyään matkustan, kerron matkasuunnitelmistani läheisilleni tarkemmin kuin ennen. Meillä on myös sovittu kuinka usein ja millä tavalla olemme yhteydessä. Mahdolliset vaarat otan selville, mutta ne eivät ole estäneet minua matkustamista."

- Nainen, 36-45v

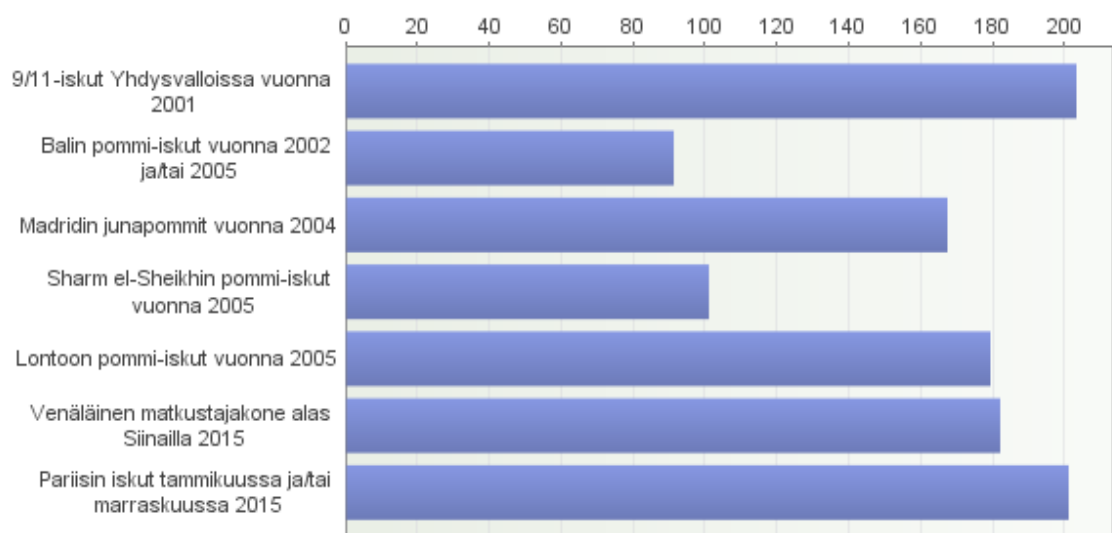
"Muutin Belgiaan juuri Pariisin tammikuun 2015 tapahtumien jälkeen. Bryssel ja Antwerp olivat täynnä aseistettuja poliiseja ensimmäisen pari viikkoa. Oudoin hetki oli kuitenkin kun Brysselin pääpoliisiasemaa vartioinut konekiväärillä aseistunut poliisi rupesi suutelemaan ja viheltämään minun ja ystäväni perään. Lause "oiii pretty blonds" jäi kummankin mieleen pahasti. Tilanne ahdisti ja hämmensi minua ja ystäväni, eikö poliisin pitäisi suojella naisia ja turisteja (siinä, missä miehiäkin), eikä käyttäytyä kuin alkoholin vaikutuksen alla oleva mies joka näkee vaaleahiuksinen naisen. Kyseessä ei ollut suoranaista terrorismia, mutta Belgian ja varsinkin Brysselin tilanne oli Charlie-lehden tapahtumien jälkeiset turvatoimet. Myöhemmin keväällä kulkiessani saman poliisiaseman ohi, ei siellä ollut samanlaista miehitystä. Belgiassa ollessani siellä oli muutaman kerran terrorismi uhka, mutta kansalaiset eivät reagoineet vahvasti siihen. Kokemukset keski-Euroopassa alkuvuodesta 2015 vaikuttivat niin, että luen suurlähetystöjen ja muiden virallisten sivujen tiedotteet kohteesta ennen lähtöä/varaamista."

- Nainen, 18-25-vuotias

Useimmat vastaajista kokivat että iskujen kokeminen on säikäyttänyt kovasti, vaikkei itse suoranaisesti oli uhrina ollutkaan. Ensimmäisessä lainauksessa nainen kertoo, että terrorismi-isku oli tehty kohteessa, jossa he olivat säilyttäneet matkatavaroita. Vaikkei isku aiheuttanut fyysistä haittaa vastaajalle tai hänen läheisilleen, on kokemus ollut henkisesti vaikuttava. Toisessa lainauksessa puhuu nainen joka on asunut Lontoossa pitkään ja kohdannut terrorismia siellä. Hän on tottunut ilmoittamaan läheisilleen matkustaessaan ja pyrkii selvittämään mahdolliset vaaratilanteet etukäteen. Myös muut vastaajista kertoivat pyrkii-

vänsä selvittämään matkakohteen riskit aiempaa huolellisemmin, vaikkei terrorismin kokeminen suoranaisesti muuten vaikuta matkustamiseen. Viimeinen tarinoista on siinä mielessä merkittävä, että vastaaja on kokenut häirintää nimenomaan viranomaisten puolelta. Useimmiten miellämme turvattomuuden Euroopassa aiheutuvaksi rikollisten takia, mutta tällaiset kokemukset viranomaisten puolelta luovat varmasti epävarmuutta ja luottamuspu-
 laa poliisia kohtaan. Varsinkin tilanteessa, jossa terrori-isku oli juuri tapahtunut ja tilanne on jo valmiiksi normaalitilanteesta poikkeava, ihmisten pitäisi pystyä luottamaan poliisin toimivan ammattimaisesti ja tasapuolisesti kaikkia kohtaan.

5.5 Median vaikutus matkustamiseen Euroopassa

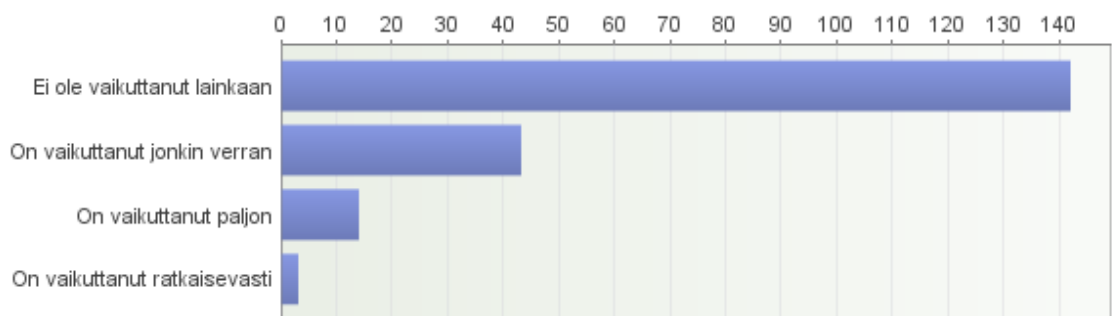

Kuvio 6. Mistä seuraavista terrori-iskuista olet tietoinen? (N=203)

Kuten yllä olevasta kuviosta 6 on nähtävissä, vuoden 2001 9/11-iskut ovat ainoa terrori-isku, josta kaikki vastaajista ovat tietoisia. Iskut saivatkin tapahtuessaan todella laajaa huomiota mediassa ympäri maailman, joten ei ole mitenkään yllättävää, että juuri nämä iskut ovat jääneet ihmisten mieliin. Iskut ovat myös tapahtumavuoden jälkeen olleet toistuvasti esillä mediassa, joten se varmasti on myös osaltaan lisännyt ihmisten tietoisuutta. Pariisin viime vuoden iskut tiedostavat myös lähes 100% vastaajista. Iskut tapahtuivat Euroopassa ja viime vuonna, joten on ymmärrettävää, että iskujen läheisyys ja ajankoh-
 taisuus koskettavat lähes kaikkia vastaajista. Viime vuoden Siinain matkustajakoneen alastulo on tiedossa 88% vastaajista ja tässäkin varmasti vaikuttaa iskun tuoreus. Lähes yhtä tunnetut ovat myös vuoden 2005 Lontoon pommi-iskut ja vuoden 2004 Madridin ju-
 napommit. Kaikista vähiten tietoisia vastaajat olivat vuoden 2005 Sharm-el-Sheikhin pommi-iskuista sekä Balin vuosien 2002 ja 2005 iskuista. Vaikka tietoisuuteen vaikuttaa

monet asiat ja ihmisten oma aktiivisuus, vaikuttaisi siltä, että suomalaiset ovat tietoisimpia tuoreimmista iskuista sekä terroriteoista, jotka ovat tapahtuneet suhteellisen lähellä Suomea, kuten muualla Euroopassa. Esimerkkeinä olleet Aasiassa ja Afrikassa tapahtuneet iskut eivät ole tarttuneet tai jääneet ihmisten mieliin kuin alle puolella, tähän voi toki vaikuttaa se, että iskuista on jo yli kymmenen vuotta aikaa.

Kyselyllä haluttiin kartoittaa myös median vaikutusta ihmisten mielipiteisiin kohteiden turvallisuudesta. Kyselyssä keskityttiin tämän hetkisiin Euroopan levottomuuksiin ja siihen miten niistä uutisointi vaikuttaa ihmisten matkailuun. Sekä naisista, lähes 70 prosenttia, että miehistä, 78 prosenttia, enemmistö kokee, ettei uutisointi Euroopan levottomuuksista ole vaikuttanut heidän matkustamiseensa ollenkaan. Luvut pysyvät melko samoina 20 prosentin pinnassa molemmilla sukupuolilla myös niiden puolesta, jotka kokevat sen vaikuttaneen jonkin verran. Naisista vähän useampi reilu 8 prosenttia kokee uutisoinnin levottomuuksista vaikuttaneen paljon verrattuna miehiin, joista vain reilu 2 prosenttia kokee samoin. Kuten kuvioista 7 on nähtävissä keskimäärin yhteensä naisista ja miehistä vain muutama kokee uutisoinnin vaikuttaneen ratkaisevasti matkustuskäyttäytymiseensä.

Kuvio 7. Onko uutisointi terrori-iskuista ja muista levottomuuksista vaikuttanut matkustamiseesi Euroopassa? (N=202)

Kysyttäessä miten uutisointi on vaikuttanut matkustamiseen, molemmat sukupuolet jakoiivat mielipiteitään avoimesti. Naisten vastauksissa nousee esille suurkaupunkien ja turistikohhteiden välttely. Yleisesti vastauksista on huomattavissa, ettei rauhattomiin kohteisiin tai maihin, joissa on tällä hetkellä kohonnut terroriuhka, haluta matkustaa. Eräs nainen kokee, ettei Turkin rantakohteita voi tällä hetkellä harkita ja toinen nainen toteaa, että aiemmin henkilökohtainen suosikki, Kreikan saaristo, on alkanut mietityttämään pakolaisten takia. Yksi vastaajista toteaa, että kokee olonsa turvattomaksi terroriuhan vuoksi, eikä hän esimerkiksi halua matkustaa Saksaan suuren pakolaismäärän ja terroriuhan vuoksi. Eräs vastaaja kokee Mallorcan mahdollisena matkustuskohteena, sillä mieltää siihen liittyvän vähiten häiriötekijöitä. Vastauksista käy myös ilmi naisvastaajat harkitsevat aiempaan

verrattuna enemmän minne matkustavat ja haluavat tietoisuutta riskeistä. Suurin osa naisvastaajista pyrkii välttämään väkijoukkoja ja massatapahtumia, kuten isoja konsertteja ja urheilutapahtumia, koska kokevat niiden olevan todennäköisemmin alttiita terroriteoille. Lisäksi yksi vastaajista kertoo, että Pariisin iskujen jälkeen oma matkan suunnittelu jäi kesken, eikä tullut sitten lähdettyä mihinkään. Useampi vastaajista kertoo välttelevänsä Pariisia ja muun muassa eräs vastaaja ei koe miellyttäväksi matkustaa Pariisiin parin vuoden sisällä viime vuoden iskujen takia ja eräs vastaajista ei koe turvalliseksi matkustaa Brysseliin sukulaisia tapaamaan.

Myös miehet miettivät kohteiden turvallisuutta ja viime aikojen iskukohteet arveluttavat, esimerkiksi yksi mies toteaa pohtivansa pari kertaa ennen kuin matkustaa lomalle Pariisiin tai Marokkoon. Yksi miesvastaaja sanoo, ettei koe Euroopan olevan enää yhtä turvallinen kuin aiemmin kiihtyneen pakolaistulvan takia ja epäilee, että se tuo mukanaan ääri-ilmiöitä, eikä Euroopan Unionin alueen vapaan liikkuvuuden suomien vapauksien ei koeta auttavan asiaa. Myös toinen vastaaja kertoo, että heidän matkaseurueensa Berliiniin kuitistui huomattavasti meneillään olevan ”muslimi-invaasion” ja siitä aiheutuvan terroriuhan vuoksi. Eräs miesvastaaja toteaa, että jos on mahdollisuus valita, kannattaa suosia rauhallisia maita ja toteaa, että mieluummin sitä karttaa mahdollisia ongelmia ja näin ollen tieto jonkin kohteen levottomuudesta saattaa vaikuttaa matkustamiseen esimerkiksi reitti-
valinnoissa.

5.6 Väittämiä matkustuskäyttäytymisestä

Kyselyn yhdessä osiossa oli koottuna väittämiä, joihin vastaajien tuli vastata ”Täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä”- asteikon avulla, siten että he valitsivat vaihtoehdon joka kuvaa heidän omaa käyttäytymistään tai mielipidettään väitteestä parhaiten. Tässä luvassa on eriteltyä väitteet ja niiden alle on eritelty ja koottu ihmisten vastaukset kuhunkin väittämään liittyen.

"Jos olisin ulkomailla, ja kotimaassani tapahtuisi terrori-isku, jatkaisin matkaani suunnitellusti."

Suurin osa vastaajista, noin 40 prosenttia, oli tämän väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä, ja toiseksi suurin osa, 38 prosenttia, oli täysin samaa mieltä tämän väittämän kanssa. Tuloksista voidaan päätellä, että terrori-iskun sattuessa kotimaassa oman ulkomaan loman aikana, ihmiset mieluummin jatkaisivat lomansa ulkomailla loppuun kuin keskeyttäisivät lomansa. Ottaen huomioon, että ihmiset usein pyrkivät välttämään levottomia alueita, tämä voi kertoa, myös siitä, että ihmiset kokevat turvallisemmaksi pysyä matkakohteessa kuin matkustaa heti terrori-iskun tapahduttua kotimaahansa

"Jos olisin ulkomailla, ja matkakohteessani tapahtuisi terrori-isku, keskeyttäisin matkani ja palaisin kotimaahani etuajassa."

Tämän väittämän kanssa jälleen suurin osa vastaajista, noin 40 prosenttia, oli jokseenkin samaa mieltä, noin 25 prosenttia vastaajista täysin samaa mieltä ja 28 prosenttia jokseenkin eri mieltä. Suurin enemmistö siis mieluummin jättäisi levottoman alueen taakseen ja palaisi kotiin kesken loman. On mielenkiintoista, että väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä ja täysin samaa mieltä, on lähes sama määrä ihmisiä. Väittäjä siis jakaa ihmiset porukkaan, jotka mieluummin jatkaisivat lomansa loppuun terrorismista huolimatta ja toiseen porukkaan, jotka ehdottomasti mieluummin palaisivat pois rauhattomilta alueilta. Ottaen huomioon, että suurin osa oli kuitenkin väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä, voidaan todeta, että suurin osa vastaajista jättäisi lomansa kesken ja palaisi terrorismin sattuessa kotiin etuajassa.

"Ihmiset unohtavat terrori-iskut melko nopeasti." (muutamassa kuukaudessa)

Noin puolet vastaajista ovat jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa ja kokevat etteivät terrori-iskut pysy ihmisten mielissä muutamaa kuukautta kauempaa. Näin ollen terrori-iskut eivät myöskään vaikuttaisi ihmisten matkustuskäyttäytymiseen pitkällä aikavälillä. Kuitenkin yli 26 prosenttia vastaajista on jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, ja uskovat terrori-iskujen pysyvän ihmisten ajatuksissa kauemmin kuin muutaman kuukauden. Loput vastaajista reilut ovat jakautuneet melko tasaisesti porukkaan joka on täysin samaa mieltä väittämän kanssa ja ryhmään joka on, täysin eri mieltä väittämän kanssa. Vastauksien perusteella voidaan siis ajatella, että yleisesti ottaen terrori-iskut unohtuvat melko nopeasti ihmisten mielistä.

"Minusta rajatarkastusten pitäisi olla perusteellisemmat."

Pakolaiskriisin aikana keskustelu rajatarkastuksista ja niiden tiukkuudesta on kiihtynyt, ja osa ihmisistä kokee, että riittämättömät rajatarkastukset ja pakolaistulvat lisäävät levottomuuksia ja mahdollisista terrorismin uhkaa. Tämän väittämän kanssa suurin osa vastaajista on samaa mieltä, reilut 32 prosenttia vastaajista on täysin samaa mieltä ja noin 38 prosenttia jokseenkin samaa mieltä. Kuitenkin myös yli 25 prosenttia vastaajista on väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä ja 5 prosenttia täysin eri mieltä, ja kokevat rajatarkastuksien olevan tälläkin hetkellä riittävät.

"Lentomatustamisen turvamääräykset ovat liian tiukat."

Tämän väittämän kanssa suurin osa vastaajista, noin puolet, ovat täysin eri mieltä ja lähes 40 prosenttia jokseenkin eri mieltä. Voidaan siis sanoa, että lentomatkustamisen turvallisuutta arvostetaan, eikä tämän hetkisiä tarkkoja turvatarkastuksia ja sääntöjä liittyen lentomatkustamisen turvallisuuteen, pidetä mitenkään liioiteltuna. Luultavasti varsinkin tämän hetkiset levottomuudet ja viime vuosina sattuneet lento-onnettomuudet lisäävät ihmisten arvostusta turvallisuutta kohtaan.

”En haluaisi käyttää matkallani lentoyhtiötä, joka on aiemmin ollut terrori-iskun kohteena.”

Tämän väittämän kohdalla vastaukset ovat jakautuneet melko tasan. On mielenkiintoista huomata, ettei mikään vastausvaihtoehto ole vetänyt puoleensa reilusti eniten ääniä. Suurin osa vastaajista noin 36 prosenttia on väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä kun taas jokseenkin eri mieltä on jopa noin 29 prosenttia vastaajista. Täysin eri samaa mieltä ja täysin eri mieltä väittämän kanssa on prosentuaalisesti sama määrä ihmisiä, molemmat kohdat saivat 17,3 prosenttia vastauksista. Vastausten perusteella voidaan siis todeta, että ihmiset jakautuvat asian kanssa aikalailta puoliksi. Osat ihmisistä kokevat lentoyhtiöt, jotka ovat aiemmin olleet osana terrori-iskua turvattomina, kun taas osat eivät koe lentoyhtiön historian vaikuttavan omiin matkustuspäätöksiinsä.

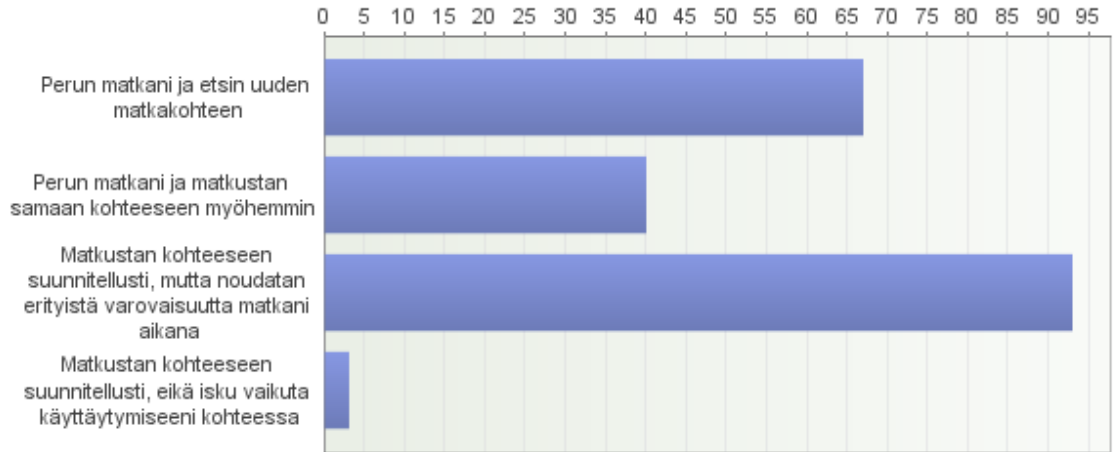
”En yöpyisi hotellissa, joka on aiemmin ollut terrori-iskun kohteena.”

Tämän väittämän kanssa reilut 23 prosenttia vastaajista on täysin samaa mieltä, vajaat 35 prosenttia vastaajista on jokseenkin samaa mieltä, reilut 28 prosenttia jokseenkin eri mieltä ja loput reilut 13 prosenttia täysin eri mieltä. Suurin osa vastaajista kallistuu siis olemaan samaa mieltä väittämän kanssa, eivätkä haluaisi yöpyä hotellissa joka on aiemmin kohdannut terrorismia. Kuitenkin myös melko suuri osa kokee olevansa eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, eikä koe aiempia terrori-iskuja merkittävänä osana majoituspaikkansa valintaa.

5.7 Matkustusmuodon vaikutus: omatoimimatka vai valmismatka

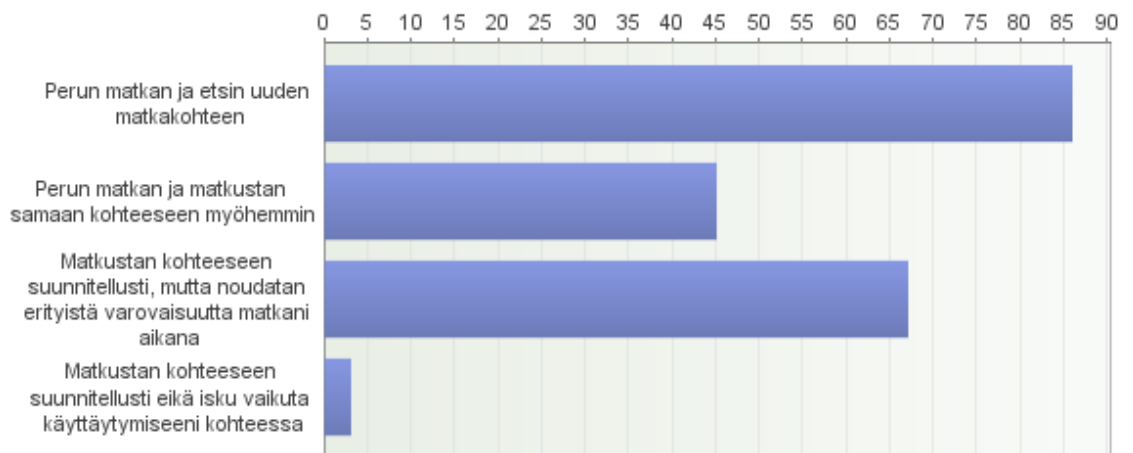
Kyselyn avulla pyrittiin myös tutkimaan, peruvatko ihmiset terrori-iskun sattuessa matkansa herkemmin mikäli he ovat lähdössä omatoimimatkalle, kuin matkanjärjestäjän matkalle. Yleisesti ottaen matkustamista matkanjärjestäjän kanssa voidaan pitää hyvin turvallisena, sillä laki velvoittaa matkanjärjestäjän huolehtimaan asiakkaistaan kohteessa ja mahdollisesti järjestämään heille kyydityksen takaisin kotimaahan mikäli olot matkakohteessa ovat kovin turvattomat. Kyselyn lopussa kysyttiin kuinka vastaaja toimisi, mikäli olisi suunnitellut matkan ulkomaille, mutta kohteessa sattuisi terrori-isku juuri ennen matkaa. Kysymys esitettiin kaksi kertaa, niin että toisessa vastaaja olisi lähdössä omatoimimatkalle ja toi-

sessä olisi varannut matkanjärjestäjältä. Vastaus vaihtoehtoiksi annettiin seuraavat: ”Perun matkan ja etsin uuden matkakohteen”, ”perun matkan ja matkustan samaan kohteeseen myöhemmin”, ”matkustan kohteeseen suunnitellusti, mutta noudatan erityistä varovaisuutta matkani aikana” ja ”matkustan kohteeseen suunnitellusti eikä isku vaikuta käyttäytymiseeni kohteessa”.

Kuvio 8. Kuvittele tilanne, jossa olet varannut **omatoimimatkan** ulkomaille. Muutamaa päivää ennen matkaasi kohteessa tapahtuu terrori-isku. Miten tämä vaikuttaa matkaasi? (N=203)

Kuten yllä olevasta kuviosta 8 voi huomata, omatoimimatkalle lähtiessä suurin osa eli reilut 45 prosenttia vastaajista koki, että kysymyksen esittämässä tilanteessa matkustaisi kohteeseen suunnitellusti mutta noudattaisi erityistä varovaisuutta. 33 prosenttia vastaajista peruisi matkan ja etsisi uuden matkakohteen, ja noin 20 prosenttia vastaajista peruisi matkan, mutta matkustaisi kohteeseen myöhemmin uudelleen. Vain alle 2 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä ettei iskut vaikuttaisi heidän toimintaansa kohteessa millään tavoin.

Kuvio 9. Kuvittele tilanne, jossa olet varannut **matkanjärjestäjän valmismatkan** ulkomaille. Muutamaa päivää ennen matkaasi kohteessa tapahtuu terrori-isku. Miten tämä vaikuttaa matkaasi? (N=201)

Mielenkiintoisen tuloksesta tekee se, että valmismatkalle lähtiessä luvut pysyvät melko samoina, mutta vaihtavat paikkaa, joka on nähtävissä kuviossa 9. Suurin osa vastaajista, noin 43 prosenttia, tässä tapauksessa peruisi matkan ja etsisi uuden matkakohteen. Toiseksi suurin määrä, 33 prosenttia matkustaisi kohteeseen mutta noudattaisi erityistä varovaisuutta matkan aikana. Reilut 20 prosenttia vastaajista piti todennäköisenä, että he peruisivat matkan ja matkustaisivat kohteeseen myöhemmin. Jälleen vain alle 2 prosenttia koki, etteivät iskut muuttaisi heidän matkasuunnitelmiaan eivätkä vaikuttaisi heidän käyttäytymiseensä kohteessa. Näiden tulosten perusteella ihmiset peruvat matkansa siis helpommin mikäli ovat varanneet valmismatkan matkanjärjestäjältä kuin mikäli olisivat lähdössä itse varatulle omatoimimatkalle.

6 Pohdinta

Tässä luvussa tiivistetään kyselylomakkeen vastaukset ja tehdään johtopäätöksiä tuloksista vertaillen niitä myös aiempaan lähdemateriaaliin. Sen jälkeen pureudutaan tutkimuksen luotettavuuteen ja pohditaan olisiko luotettavuutta voitu lisätä jotenkin. Luvun lopussa esitellään oma arvioni opinnäytetyöprosessistani sekä ammatillisesta kehittymisestääni.

6.1 Johtopäätökset

Maailman kansainvälistyessä ja matkustamisen ollessa nykyään jo lähes kaikille suomalaisille mahdollista, ei olekaan yllätys, että myös tämän tutkimuksen mukaan suurin osa suomalaisista matkustaa säännöllisesti. Noin puolet vastaajista kertoi matkustavansa useita kertoja vuodessa, miehet keskimäärin hieman naisia useammin. Kuten Chon (Chon 1990, teoksessa Botterill & Jones 2010) kertoi ihmiset muodostavat mielikuvansa matkakohteesta omien odotusten ja kokemusten tuloksena, mutta myös ulkoiset tekijät vaikuttavat mielikuviin. Tämä vahvistui myös tutkimuksen tuloksissa, josta kävi selvästi ilmi että ihmiset muodostavat mielipiteensä matkakohteen turvallisuudesta omien sekä läheistensä kokemusten perusteella. Ulkoministeriön matkustustiedotteisiin luotetaan ulkopuolisista lähteistä eniten ja useat käyttävät myös lehtiä ja muuta mediaa tiedonlähteenään. Mielenkiintoista on kuitenkin, että suurin osa kokee myös, ettei levottomuuksista uutisointi vaikuta omiin matkustuspäätöksiinsä suuremmin. Media siis vaikuttaa ihmisiin jonkin verran, mutta vastausten perusteella voidaan uskoa, etteivät ihmiset muodosta mielipiteitään pelkästään lehtien ja muun median perusteella. Kuitenkin uutisointi vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja monet vastaajista pohtivat esimerkiksi Turkin rantakohteiden sekä Kreikan saariston turvallisuutta matkakohteena pakolaisten takia. Lisäksi Saksaan matkustamista pidetään arveluttavana pakolaiskriisin mukana kasvavan terrorismin uhan takia. Myös Pariisiin matkustamista välttävät useat vastaajat vuoden 2015 terroritekojen takia. Yleisesti ottaen pakolaistulva ja sen seurauksena mahdollisesti kokoava terrorin uhka mietityttää matkakohdetta valittaessa sekä naisia että miehiä.

Botterillin ja Jonesin toteamus siitä, että rikollisuus vähentää matkakohteen houkuttelevuutta, kävi myös tutkimuksen tuloksista ilmi. (Botterill & Jones 2010) Matkakohteen turvalliset olot ovat suurimmalle osalle suhteellisen tärkeitä ja rauhallisuus vaikuttaa matkustamiseen jonkin verran. Tutkimuksen perusteella matkakohteen turvallisuus on naisille jonkin verran tärkeämpää kuin miehille. Kuten Hellström ja Hannell (2003) kertoivat naisten kärsivän peloista jonkin verran miehiä enemmän, ja se varmasti vaikuttaa myös siihen miksi tuloksien perusteella naiset kokevat turvallisuuden erittäin tärkeäksi matkalla. (Hellström & Hanell 2003)

Tulosten mukaan miehet myös matkustavat hieman naisia enemmän. Näin ollen he ovat luultavasti tottuneet erilaisiin ympäristöihin, ja ehkä siksi eivät koe rauhattomuutta yhtä rajoittavana tekijänä kuin naisvastaajat. Vaikka Euroopassa levottomuudet ja terrorismi-iskujen uhka on kasvanut useassa maassa, suurin osa tutkimukseen vastanneista piti yksin matkustamista Euroopan kaupungeissa kuitenkin melko turvallisena. Ainoastaan Istanbul herättää epäluuloja ja useat vastaajat kokevat sen uhkaavana kohteena matkustamiseen.

Tutkimukseen osallistuneista alle 10 prosenttia oli itse kohdannut terrorismia henkilökohtaisesti matkustaessaan. Yhteistä lähes kaikille terrorismia kohdanneille vastaajille oli se, että terrorismi-iskun tapahtuttua iskualuetta ja suuria väkijoukkoja oli pyritty välttämään. Terrorismin kohtaaminen oli myös säikäyttänyt ja lisännyt henkilöiden varovaisuutta sekä kiinnostusta matkakohteidensa riskien kartoittamiseen. Varsinaisesti matkustamiseen terrorismin kohtaaminen ei ollut kuitenkaan vaikuttanut. Tutkimuksen perusteella selviää myös, että suomalaiset ovat yleisesti tietoisia terrorismi-iskuista jotka ovat sattuneet viimeaikoina tai lähellä Suomea, kuten muualla Euroopassa. Iskut, joista on kauemman aikaa tai ovat tapahtuneet Euroopan ulkopuolella, eivät ole jääneet vastaajien mieliin yhtä hyvin, lukuun ottamatta 9/11-iskua Yhdysvalloissa.

Tutkimusten tulosten perusteella on selvää, että yleisesti ottaen ihmiset pyrkivät välttämään kohteita, joissa on juuri tapahtunut terrorismi-isku. Mikäli kotimaassa tapahtuisi terrorismi-tekko, henkilön ollessa ulkomailla lomailmassa, suurin osa vastaajista jatkaisi matkaansa normaalisti eikä palaisi kotimaahan etuajassa. Mikäli taas omassa matkakohteessa tapahtuisi terrorismi-isku, suurin osa ihmisistä haluaisi palata kohteesta etuajassa takaisin kotiin. Nämä vastaukset kuvaavat hyvin sitä, että ihmiset yleisesti ottaen pyrkivät turvallisille alueille, huolimatta siitä missä iskut tapahtuvat. Kuitenkin vastausten perusteella terrorismi-iskut unohtuvat melko nopeasti muutamassa kuukaudessa, ja näin ollen voidaan olettaa, ettei terrorismi vaikuta matkailuun kovin pitkäaikaisesti.

Pakolaiskriisin kiihtyessä levottomuuksienkin uhka kasvaa, ja suurin osa vastaajista koee, että rajatarkastuksia Euroopassa pitäisi tiukentaa. Lentomatkustamisen turvamääräyksiä sen sijaan pidetään kohtuullisina, eikä niiden koeta olevan liian tiukat. Terrorismin kohteeksi joutuminen selvästi huonontaa myös lentoyhtiöiden tai hotellien mainetta kuluttajien keskuudessa. Vastaajista noin puolet haluavatkin välttää aiemmin terrorismi-iskun kohteena olleiden lentoyhtiöiden tai hotellien käyttämistä. Vaikkei terrorismi vaikuta itse matkailuun pitkäaikaisesti, se, että hotellille tai lentoyhtiölle leimautuu negatiivinen maine terrorismin takia, pysyy usein pitkiäkin aikoja. Hotellit ja lentoyhtiöt voivatkin siis terrorismin kohteeksi joutuessaan kohdata menetyksiä myynnissään.

Terrori-iskun sattuessa, matkustuskäyttäytymiseen vaikuttaa myös se, onko matka ostettu matkanjärjestäjältä vai ollaanko matkustamassa omatoimimatalla. Mikäli matkakohteessa sattuisi terrori-isku juuri ennen matkalle lähtöä, valmismatkalle lähtiessä matkan peruuttaminen on todennäköisempää kuin omatoimimatalle lähdetessä. Vaikka valmismatalla matkailijaa suojaavat erilaiset valmismatkalait ja näin ollen matkustaminen voidaan kokea turvallisempana kuin yksin matkustaessa, on kynnys perua matka myös matalampi. Kun matkan jokainen osuus on koottu itse, on matkan peruuttaminen huomattavasti hankalampaa eikä yhtä kannattavaa kuin valmismatkan peruuttaminen.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää vaikuttaako terrorismi matkailuun Euroopassa. Mielestäni tutkimuksen avulla onnistuttiin vastaamaan tavoitteeseen, ja voidaan todeta terrorismin vaikuttavan matkailuun jonkin verran. Terrorismi lisää ihmisten tiedonhalua ja matkailijat haluavat kartoittaa matkakohteensa riskit ja uhat tarkemmin kuin ennen. Lisäksi kohteita, jotka ovat kohdanneet terrorismia viime aikoina, tai joissa uhka on olemassa, pyritään turvallisuussyistä melko usein välttämään. Tarkkuutta matkakohteen valinnassa on havaittavissa sekä naisten että miesten keskuudessa, vaikkakin naiset arvostavat matkakohteessaan turvallisuutta jonkin verran miehiä enemmän.

Jotta tutkimustulokset olisivat mahdollisimman luotettavia, koko tutkimuksen ajan pidettiin mielessä sen validiteetti, reliabiliteetti ja objektiivisuus. Validiteetilla tarkoitetaan, että tutkimus todella mittaa juuri niitä asioita, joita sen on alun perin tarkoitus mitata, eli tässä tapauksessa terrorismin vaikutuksia matkailuun sekä ihmisten matkustuskäyttäytymiseen. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tarkkuutta ja toistettavuutta. Tämän vuoksi kysely ja tutkimus on pyritty tekemään siten, että se voidaan tarvittaessa toistaa ja tuloksien voidaan olettaa pysyvän samankaltaisina. Kyselyyn vastasi 203 henkilöä, joten vastauksia saatiin melko kattavasti eri ihmisiltä, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta. Objektiivisuudella tarkoitetaan tutkimuksen värittymättömyyttä, eli tutkimustuloksii ei ole annettu vaikuttaa tekijän omat mielipiteet tai uskomukset aiheesta. (Harju, H. & Pohjanmäki, T. 2005, 13-14.) Tutkimuksen luotettavuutta heikentää kuitenkin se, että vastaajista yli puolet oli naisia ja myös ikäjakauma on jakautunut melko epätasaisesti, niin, että suurin osa vastaajista on 18-25-vuotiaita, ja esimerkiksi yli 56-65-vuotiaita ja alle 17-vuotiaita on vain muutama vastaajista. Muista ikäluokista vastaajia on kuitenkin melko tasaisesti, mikä tasapainottaa tutkimuksen luotettavuutta.

Tulostenkeräämistavaksi valittiin kyselylomake, sillä sen koettiin lisäävän myös tutkimuksen luotettavuutta, sillä sen avulla on mahdollista saada vastauksia suurelta ihmisryhmältä suhteellisen nopeasti. Tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin myös lisäämään selkeillä kysymyksillä, jotka muotoiltiin mahdollisimman ytimekkäiksi, jotta mahdolliset väärinymmärrykset voitiin minimoida. Tutkimuksen alussa suurimmaksi haasteeksi koettiin vastausten riittävä saaminen tarpeeksi monelta vastaajalta laaja-alaisesti, niin eri sukupuolilta kuin ikäluokistakin. Kyselylomaketta jaettiin eteenpäin aluksi vain Facebookissa, ja sieltä vastauksia saatiin noin sata. Vastauksia kaivattiin kuitenkin vielä lisää ja siksi kyselylomake lisättiin myös Pallontallaajat.fi-sivuston keskustelufoorumille ”Terveys ja turvallisuus”-otsikon alle, sillä kyseisen sivuston kävijät olivat oletettavasti kiinnostuneet kyselyn aiheesta, ja näin ollen sivustolla uskottiin olevan potentiaalisia vastaajia. Tämän jälkeen vastaajia alkoikin kertyä nopeasti lisää ja lopulta vastaajia saatiin yhteensä 203. Vastajamäärää voidaan pitää onnistumisena, sillä luku kertoo jo melko suuren ryhmän mielipiteen aiheesta.

Vaikka tutkimuksella pystyttiin vastaamaan opinnäytetyön tavoitteeseen, tutkimuksen luotettavuutta voitaisiin lisätä kasvattamalla vastaajien lukumäärää niin että vastauksia saataisiin sekä miehiltä että naisilta yhtä paljon kaikista ikäluokista. Tällöin miesten ja naisten vertailu asiayhteydessä olisi uskottavampaa ja tarjoaisi luotettavampia tuloksia. Tulokset ovat kuitenkin joka tapauksessa suuntaa antavia, vaikka vastaajista suurin osa olikin naisia ja iältään nuoria.

6.3 Arvio omasta opinnäytetyöprosessista ja oppimisesta

Ennen tämän opinnäytetyön tekemistä minulla ei ollut aiempaa kokemusta yhtä pitkien raporttien ja tutkimusten laatimisesta. Opinnäytetyöprosessi on siis ollut hyvin opettavainen ja antanut mahdollisuuden käytännössä soveltaa ja kokeilla ammattikorkeakouluajan oppeja ja tiedonhakutekniikoita. Koska opinnäytetyöprosessiin käyttämäni aika oli rajallinen ja tavallista tiiviimpi, on tutkimuksen parissa työskentely opettanut minulle paljon ajankäytöstä ja myös itseni johtamisesta, mitä onkin jo aiemmin opintojen aikana harjoiteltu.

Huomattavasti haastavin osio opinnäytetyöprosessissa oli aiheen keksiminen. Aluksi tuntui vaikealta löytää sellainen aihe jonka parissa jaksaisin viettää tiiviisti useita viikkoja. Punnitsin useaa eri vaihtoehtoa melko kauankin, kunnes marraskuun 2015 Pariisin terroristiskujen jäljiltä aloin miettiä iskujen vaikutuksia matkailuun. Pian päädyinkin valitsemaan aiheekseni juuri terrorismin ja sen vaikutuksien tutkimiseen, sillä aihe on hyvin ajankohtainen. Lisäksi olen kiinnostunut kriisien ja riskien hallinnasta, ja myös siksi päädyin lopulta

valitsemaan juuri tämän aiheen opinnäytetyöhöni. Kun sain aiheen valittua, prosessi käynnistyi melko nopeasti ja pääsin etsimään materiaalia tutkimuksen teoriaosuuteen. Materiaalia aiheesta oli suhteellisin hyvin saatavilla ja mielestäni onnistuin löytämään teoriaa melko monipuolisesti. Jäin kaipaamaan vielä enemmän materiaalia ihmisten pelkoja koskien, mutta koska aikani oli rajallinen, päätin luopua pelkojen tarkastelusta syvemmin.

Antoisinta prosessissa oppimisen kannalta oli varmasti eri tutkimusmenetelmiin tutustuminen, niin käytännössä kuin teoriassakin. Vaikka prosessin aikana oli välttämätöntä tutustua erilaisiin tutkimus metodeihin, luonnollisesti juuri kvantitatiivinen tutkimus tuli parhaiten tutuksi, sillä sitä pääsi opinnäytetyön avulla kokeilemaan käytännössäkin. Kyselylomakkeen suunnittelu ja kysymysten muotoilu avarsi myös käsitystäni lomakkeiden teosta, ja opin, että kysymysten muotoilu on äärimmäisen tärkeää onnistuneen ja luotettavan tutkimuksen takaamiseksi.

Omaa oppimistani pohtiessani uskon, että olen opinnäytetyöprosessin aikana, olen kehittynyt myös hallitsemaan laajempia asiakokonaisuuksia kuin aiemmin ja oppinut näkemään kokonaisuuksia eri tavalla kuin ennen prosessin aloittamista. Aluksi tuntui haastavalta pystyä hallitsemaan isoja teoria osuuksia ja onnistua poimimaan vain tärkeimmät asiat osaksi tutkimustani. Tiivistäminen on aina tuottanut itselleni hankaluuksia, ja siksi aluksi tuntui vaikealta löytää tarpeeksi tiivis ja johdonmukainen etenemistapa tutkimukseeni. Prosessin edetessä opin kuitenkin tunnistamaan ja erottelamaan tutkimukselleni tärkeimmät asiat toissijaisista. Mielestäni onnistuin pitämään opinnäytetyöni tarpeeksi tiiviinä eikä aihe lähtenyt rönsyilemään liikaa muihin aiheisiin.

Kaiken kaikkiaan prosessi oli hyvin opettavainen ja antoi mahdollisuuden koota ammattikorkeakouluopintojen aikana oppimiani asioita yhteen ja soveltaa niitä käytännössä. Uskon, että tämän prosessin läpikäyneenä olen valmiimpi kohtaamaan nykypäivän työelämän haasteet ja vastaamaan työnantajien odotuksiin entistä paremmin.

Lähteet

Aaltola J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. WS BOOKWELL OY. Juva.

BBC News 2005a. London attacks 'detering' visits. Luettavissa: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4745271.stm. Luettu: 11.2.2016.

BBC News 2005b. Fewer tourists after London bombs. Luettavissa: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/4228858.stm>. Luettu: 10.2.2016.

BBC News 2005c. Bombs will cost UK tourism 3million pounds. Luettavissa: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4706615.stm. Luettu: 11.2.2016.

BBC News 2015. Charlie Hebdo attack: Three days of terror. Luettavissa: <http://www.bbc.com/news/world-europe-30708237>. Luettu: 12.2.2016.

BBC News 2016a. Madrid train attacks. Introduction. Luettavissa: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/guides/457000/457031/html/>. Luettu: 11.2.2016.

BBC News 2016b. Madrid train attacks. Investigation. Luettavissa: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/guides/457000/457031/html/nn3page1.stm>. Luettu: 11.02.2016

BBC News 2016c. 7 July bombs. What happened. Luettavissa: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/uk/05/london_blasts/what_happened/html/. Luettu: 11.2.2016.

BBC News 2016d. 21 July attacks. Luettavissa: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/uk/05/london_blasts/what_happened/html/21_07_05.stm. Luettu: 11.2.2016.

Berger, S. 2015. France Tourism 2015: After ISIS Attacks Paris, Will The City of Light Be Able To Recover? Luettavissa: <http://www.ibtimes.com/france-tourism-2015-after-isis-attacks-paris-will-city-light-be-able-recover-2187294>. Luettu: 12.2.2016.

Botterill, D. & Jones, T. 2010. Tourism and Crime Key themes. Goodfellow Publishers Limited, Woodeaton, Oxford.

Browne, D. 2004. Spain bounces back from Madrid bombings. Luettavissa: http://www.travelmole.com/news_feature.php?id=100439. Luettu: 11.2.2016.

CNN Travel Staff 2013. How safe is your holiday destination? Luettavissa: <http://travel.cnn.com/biggest-concerns-international-travelers-safety-and-security-745936/>. Luettu: 5.3.2016.

Dow Jones Newswires 2015. Steep drop for tourism in Paris. Luettavissa: <http://www.foxbusiness.com/politics/2015/12/17/steep-drop-for-tourism-in-paris.html>. Luettu: 12.2.2016.

Emily, D. 2012. How the tourism industry changed after 9/11. Luettavissa: <http://www.travel-conference.co.uk/commentaries.php?paper=157#.VrtfJILz11F>. Luettu: 10.2.2016.

Fink, S. 2002. Crisis management: Planning for the inevitable. Universe Inc.

Harju, H. & Pohjanmäki, T. 2005. Nykypaino Oy, Helsinki.

Hellström, K. & Hanell, Å. 2003. Fobiat. Edita.

History 2016. 9/11 attacks. Luettavissa: <http://www.history.com/topics/9-11-attacks>. Luettu: 10.2.2016.

LUC Matkailu 2016. Kriisin hallinta matkailuyrityksessä. Luettavissa: <http://matkailu.luc.fi/Hankkeet/Turvallisuus/fi/Matkailun-turvallisuus/Kriisin-hallinta-matkailuyrityksessa>. Luettu: 20.2.2016.

Maley, J. 2006. Drop in visitors as July 7 effect hits London's tourist trail. Luettavissa: <http://www.theguardian.com/uk/2006/feb/21/july7.uksecurity>. Luettu: 11.2.2016.

Mouwad, J. 2015. A terror attack's impact on tourism will fade in time: study. Luettavissa: <http://www.taipeitimes.com/News/editorials/archives/2015/12/05/2003634042>. Luettu: 12.2.2016.

Newton- Small, J. 2015. The Cost of the Paris Attacks. Luettavissa: <http://time.com/4123827/paris-attacks-tourism/>. Luettu: 12.2.2016.

Poling, B. 2011. 10 Years: How 9/11 changed travel. Luettavissa:
<http://www.travelweekly.com/Travel-News/Travel-Agent-Issues/10-Years-How-9/11-changed-travel>. Luettu: 10.2.2016.

Richie, B.W. 2009. Crisis and disaster management for tourism. 2009. Channel view publications. Bristol.

UK Essays, 2016. The effects of terrorism in the tourism industry. Luettavissa:
<http://www.ukessays.com/essays/criminology/the-effects-of-terrorism-in-the-tourism-industry-criminology-essay.php#ixzz40EcpYGyF>. Luettu: 15.2.2016.

Terrorism Research 2016a. Early History of Terrorism. Luettavissa: <http://www.terrorism-research.com/history/early.php>. Luettu: 10.2.2016.

Terrorism Research 2016b. Terrorism in the 20th and 21st Century. Luettavissa:
<http://www.terrorism-research.com/history/recent.php>. Luettu: 10.2.2016.

Ulkoasiainministeriö 2016. Ranska matkustustiedote. Luettavissa:
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=341196&nodeid=17243&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu: 12.2.2016.

UNWTO 2015. UNWTO Tourism Highlights 2015 Edition. Luettavissa: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899>. Luettu: 5.3.2016.

Wharton, S. 2011. 9/11 effects on the US travel industry. Luettavissa:
<http://www.hotelnewsnow.com/Article/6294/9-11-effects-on-the-US-travel-industry>. Luettu: 10.2.2016.

WTTC 2016. Economic Impact Analysis. Luettavissa:
<http://www.wttc.org/research/economic-research/economic-impact-analysis/>. Luettu: 10.2.2016.

Zillman 2015. Terrorism's Effect on Tourism Doesn't Last Very Long. Luettavissa:
<http://fortune.com/2015/11/30/terrorism-tourism-paris/>. Luettu: 15.2.2016.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Kysely: Terrorismin vaikutukset matkailuun Euroopassa

Olen matkailun koulutusohjelman opiskelija ammattikorkeakoulu Haaga-Heliassa. Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni, jossa tutkin terrorismin vaikutusta matkailuun Euroopassa. Vastaminen kyselyyn vie vain muutaman minuutin ja jokainen vastaus on äärimmäisen tärkeä. Kiitos jo etukäteen.

1. Sukupuoli

- Nainen
- Mies

2. Ikä

- 17-vuotias tai alle
- 18-25-vuotias
- 26-35-vuotias
- 36-45-vuotias
- 46-55-vuotias
- 56-65-vuotias
- 66-vuotias tai yli

3. Kuinka monta kertaa vuodessa matkustat ulkomaille?

- Kerran tai harvemmin
- 2-3 kertaa
- 4-5 kertaa
- Yli viisi kertaa

4. Kuinka paljon matkakohteen turvallisuus ja rauhalliset olot vaikuttavat matkustuspäätökseesi?

- Ei vaikuta lainkaan
- Vaikuttaa jonkin verran
- Vaikuttaa paljon
- Vaikuttaa ratkaisevasti

5. Miten seuraavat lähteet vaikuttavat mielikuvaasi matkakohteen turvallisuudesta?

	Ei vaikuta lainkaan	Vaikuttaa jonkin verran	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa rat- kaisevasti
Ulkoministeriön matkustustiedotteet	☐	☐	☐	☐
Lehdet ja muu media	☐	☐	☐	☐
Sosiaalinen media (Facebook, Twitter, Instagram, blogit)	☐	☐	☐	☐
Matkanjärjestäjien nettisivut	☐	☐	☐	☐
Kirjallisuus	☐	☐	☐	☐
Omat tai lähipiirit aiemmat kokemukset kohteesta	☐	☐	☐	☐

6. Miten turvallisena koet yksin liikkumisen Euroopan suurissa kaupungeissa tällä hetkellä?

- Todella turvallista
- Melko turvallista
- Ei kovinkaan turvallista
- Ei lainkaan turvallista

7. Oletko koskaan joutunut kohtaamaan terrorismia matkustaessasi?

- En
- Kyllä

8. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, kertoisitko lyhyesti mitä tapahtui ja onko kokemus vaikuttanut matkustuskäyttäytymiseen myöhemmin

9. Mistä seuraavista terrori-iskuista olet tietoinen?

- 9/11-iskut Yhdysvalloissa vuonna 2001
- Balin pommi-iskut vuonna 2002 ja/tai 2005
- Madridin junapommit vuonna 2004
- Sharm el-Sheikhin pommi-iskut vuonna 2005
- Lontoon pommi-iskut vuonna 2005
- Venäläinen matkustajakone alas Siinailla 2015
- Pariisin iskut tammikuussa ja/tai marraskuussa 2015

10. Onko uutisointi terrori-iskuista ja muista levottomuuksista vaikuttanut matkustamiseen Euroopassa?

- Ei ole vaikuttanut lainkaan
- On vaikuttanut jonkin verran
- On vaikuttanut paljon
- On vaikuttanut ratkaisevasti

11. Jos on vaikuttanut, kertoisitko lyhyesti miksi ja miten

12. Huomioiden lähiaikojen levottomuudet Euroopassa, miten turvallisina matkakohteina pidät seuraavia kaupunkeja?

	Todella turvallinen	Melko turvallinen	Ei kovinkaan turvallinen	Ei lainkaan turvallinen
Pariisi	☐	☐	☐	☐

Lontoo	☐	☐	☐	☐
Bryssel	☐	☐	☐	☐
Kööpenhamina	☐	☐	☐	☐
Madrid	☐	☐	☐	☐
Köln	☐	☐	☐	☐
Istanbul	☐	☐	☐	☐
Rooma	☐	☐	☐	☐
Barcelona	☐	☐	☐	☐
München	☐	☐	☐	☐

13. Valitse asteikosta vaihtoehto, joka vastaisi parhaiten toimintaasi tai mielipidettäsi väitteen kuvaamassa tilanteessa.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
"Jos olisin ulkomailla, ja kotimaassani tapahtuisi terrori-isku, jatkaisin matkaani suunnitellusti."	☐	☐	☐	☐
"Jos olisin ulkomailla, ja matkakohdeessani tapahtuisi terrori-isku, keskeyttäisin matkani ja palaisin kotimaahani etuajassa."	☐	☐	☐	☐
"Ihmiset unohtavat terrori-iskut melko nopeasti." (muutamassa kuukaudessa)	☐	☐	☐	☐
"Minusta rajatarkastusten pitäisi olla perusteellisemmat."	☐	☐	☐	☐
"Lentomatkustamisen turvamääräykset ovat liian tiukat."	☐	☐	☐	☐
"En haluaisi käyttää matkallani lentoyhtiötä, joka on aiemmin ollut terrori-iskun kohteena."	☐	☐	☐	☐
"En yöpyisi hotellissa, joka on aiemmin ollut terrori-iskun kohteena."	☐	☐	☐	☐

14. Kuvittele tilanne, jossa olet varannut **omatoimimatkan** ulkomaille. Muutamaa päivää ennen matkaasi kohteessa tapahtuu terrori-isku. Miten tämä vaikuttaa matkaasi?

- Perun matkani ja etsin uuden matkakohteen
- Perun matkani ja matkustan samaan kohteeseen myöhemmin

- Matkustan kohteeseen suunnitellusti, mutta noudatan erityistä varovaisuutta matkani aikana
- Matkustan kohteeseen suunnitellusti, eikä isku vaikuta käyttäytymiseeni kohteessa

15. Kuvittele tilanne, jossa olet varannut **matkanjärjestäjän valmismatkan** ulkomaille. Muutamaa päivää ennen matkaasi kohteessa tapahtuu terrori-isku. Miten tämä vaikuttaa matkaasi?

- Perun matkan ja etsin uuden matkakohteen
- Perun matkan ja matkustan samaan kohteeseen myöhemmin
- Matkustan kohteeseen suunnitellusti, mutta noudatan erityistä varovaisuutta matkani aikana
- Matkustan kohteeseen suunnitellusti eikä isku vaikuta käyttäytymiseeni kohteessa